

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

„ŽINOME, KAD BUS VISOKIŲ PAGUNDŲ, BET LIKITE LIETUVIAI“ – Petras Maksimavičius	3
KELIONĖ Į PRAEITĮ – Alicija Krakauskienė	8
KODĖL KEIČIAMĖS? – Janina Macukonienė	12
ČIURLIONIO KARALIAI PRABILO SEINUOSE – „ Aušros “ inf.	15
„PROTĖVIŲ VALDOVŲ IR PARTIZANŲ KOVŲ KELIAIS“ – Jurgita Stankauskaitė	18

MŪSŲ INTERVIU

POLITIKA – NENUOBODI PAREIGA – Gražina Kibyšienė	5
---	---

KULTŪROS BARUOSE

2017-IEJI – TAUTINIO KOSTIUMO METAI – Aldona Vaicekauskienė	16
2017 M. PUNSKO-SEINŲ-SUVALKŲ KRAŠTO LIETUVIŲ KULTŪRINIAI RENGINIAI	24

TIKĖJIMAS

RYTINES ŠV. MIŠIAS TĖPUOŠIA SKAMBI GIESMĖ – Božena Bobinienė	20
---	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Užgavėnės Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje
(Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

Žygio „Protėvių valdovų ir partizanų kovų keliais“ dalyviai
(Jurgio Černelio nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2017-03-10.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutam-
pa su autorių nuomone.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500
Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklalapyje www.prenumerata.
ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p.
adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
„RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693
70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7–17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies
remia Spaudos, radijo
ir televizijos rėmimo
fondas (26-27 psl.).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Šiais metais mūsų redakcija dirba neįprastai. Leidinys, kaip ir kasmet, pasirodo du kartus per mėnesį, tačiau tie, kurie jį kuriame, nuo sausio mėnesio negauname atlyginimo, įsiskoliname nemokėdami privalomojo sveikatos draudimo bei tampame skolingi „Aušros“ leidyklai už paslaugas. Mus dotuojanti Vidaus reikalų ir administravimo ministerija pirmiausia skyrė apie 15 proc. mažesnę dotaciją, vėliau, svarstydamą projektus iš naujo (mums raštiškai paprašius), dotaciją padidino iki pernykštės sumos, tačiau iki šiol vis dar nepasirašytos sutartys ir nesam gavę nė zlotu.

Ne, nesam vieninteliai tokie. Kol kas nors ir teoriškai paskirti pinigai, tačiau praktiškai dar nėra nei sutarčių, nei pinigų nei vienai lietuviškai organizacijai, nei vienam kultūriniam projektui. Dar nežinome, kokios bus sutartys. Jos bus naujos. Ministerija siūlė, kad kiekvienam projektui būtų atidaroma atskira banko sąskaita. Tautinių mažumų atstovai Bendrosios Vyriausybės ir tautinių mažumų komisijos posėdy kritiškai toki siūlymą. Sąskaitų atidarymas ir jų likvidavimas projektui pasibaigus kainuoja. Kas už tai mokės ir kam to reikia?

Taigi, kaip matyt, kol kas daugiau klausimų nei atsakymų. Laukiame konkrečių ministerijos veiksmų. Ir vis tikiame, kad problemos bus išspręstos.

Beje, gal mes, lietuviai, jau beveik šimtmetį gyvenę tautinės mažumos sąlygomis, išmokome būti kantrūs. Štai jau dvyliktus metus laukiame, kada mums Seinų miestas grąžins skolą už neperduotas mokiniams priklausančias lėšas. Ir gal sulauksime. Balstogės apskaitos biuras paskaičiavo, kad už 2011–2017 m. miestas privalo sumokėti „Žiburiui“ 1 mln. zlotų. Dėl ankstesnių metų – palauksime teismo sprendimo. Gal ir verta būti kantriems.

„Žinome, kad bus visokių pagundų, bet likite lietuviai“

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Kovo 11-oji primena mums apie Lietuvos valstybingumo atstatymą. Matyt, dar ilgai lituanistai ir istorikai tarpusavy ginčysis, ar tai buvo „atstatymas“, ar „atkūrimas“. Tiek vieni, tiek kiti turi svarių argumentų savo tezei pagrįsti. Tai rodo, kokia turtinga ir unikali lietuvių kalba ir tuo pačiu didinga Lietuvos istorija. Norisi pasakyti – kaip gerai, kad tokie ginčai vyksta.

Prisimindami Lietuvos istoriją tikriausiai rastumėme daug įvykių, kurie savo svarba beveik prilygsta 1990 metų Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui. Prisimename tuos momentus, kuriuos mūsų sąmonėje įtvirtino istoriografija, literatūros kūrėjai, tapytojai... ir net šandieniniai politikai, kurie nulemia jaunimo švietimo kryptis. Taigi pasakyti,

kuris istorijos laikotarpis, procesas ar įvykis buvo svarbesnis tvirtinant valstybingumo pamatus, nėra taip paprasta. Pasižiūrėdami į šiandien svarbiausias valstybingumo atkūrimą simbolizuojančias šventes – Vasario 16-ąją ir Kovo 11-ąją, pastebėsime tam tikrų panašumų ir, žinoma, skirtumų. Drįsčiau teigti, kad 1918 metų įvykiai labiau buvo susiję su mūsų kraštu. Tada buvo sprendžiamas klausimas, kokia bus šio krašto ateitis, kuriai valstybei jis turi priklausyti. Vasario 16-osios aktą pasirašė taip pat šiame krašte gyvenę ir dirbę signatarai. 1919–1920 metų įvykiai buvo dramatiški, vyko lenkų ir lietuvių karinis konfliktas, kuris šimtmečiui nulėmė ne tik didžiulius pokyčius čionykščių lietuvių gyvenime, bet ir abiejų šalių santykius.

LR konsulato Seinuose vadovas Vaclav Stankevič su Kovo 11-osios akto signatarais Liudviku Narcizu Rasimavičiumi ir Petru Giniotu Berznyko kapinėse

Signatarai Vidugirių mokykloje

Kovo 11-ąją minime kitaip. Gal todėl, kad daugelis mūsų šią datą prisimename arba buvome tų įvykių liudininkai. Su Vasario 16-osios akto signatarais jau negalime pasikalbėti, pasiklausti jų liudijimų apie ano meto įvykius, ko nors paklausti. Kitaip yra su Kovo 11-osios akto signatarais. Daugelis jų dar gyvi ir aktyviai dalyvauja Lietuvos valstybės gyvenime, kiti rašo memuarus, užsiima visuomenine veikla. Galime juos pasikviesti, pabendrauti, išgirsti jų pasakojimus apie tai, kaip Lietuvaėjo valstybingumo atkūrimo link.

Tokia proga pasitaikė kovo 7–8 dienomis. LR konsulato Seinuose vadovo Vaclavo Stankevičiaus iniciatyva Suvalkų, Seinų, Vidugirių ir Punsko lietuvius aplankė du Kovo 11-osios akto signatarai Liudvikas Narcizas Rasimavičius ir Petras Giniotas. Daugeliui mūsų šios pavardės ligi šiol nebuvo labai žinomos. Mat į mūsų renginius atvykdavo tuometinis Aukščiausiosios Tarybos ir Lietuvos vadovas prof. Vytautas Landsbergis, Romualdas Ozolas, Algirdas Patackas

ir kiti labiausiai atpažįstami Atgimimo lyderiai. Tačiau turime neužmiršti, kad Kovo 11-osios – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo aktą pasirašė daugiau kaip šimtas Aukščiausiosios Tarybos narių. Jie ne tik pasirašė, bet tiesiogiai dalyvavo atkuriant valstybę ir rūpinosi Lietuvos pripažinimu tarptautinėje arenoje.

Apie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą 1990 metais parašyta daug knygų, bet istorikai, matyt, dar ilgai turės darbo, kol bus išnagrinėti Lietuvosėjimo valstybingumo atkūrimo link epizodai. Mat kiekvieno ano meto įvykio dalyvio patirtis ir likimas buvo skirtingi. Todėl labai įdomu klausytis žmonių, kurie tais lemiamaiais momentais ėmėsi iniciatyvos ir atsakomybės priimti sprendimus, kuriuos vėliau sudėjus išvydome galutinį rezultatą. Taip pat įdomu klausytis vertinimų ar nuomonių apie dabartinę Lietuvą, žiūrint iš Kovo 11-osios perspektyvos ir tuo metu vyravusių nuotaikų.

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo akto signatarai savo vizitą

pradėjo padėdami gėlių ir pagerbdami Lietuvos karius, palaidotus Berznyko kapinėse. Tos pačios dienos popietę vyko susitikimas su Suvalkų „Vienybės“ klube susirinkusiais lietuviais.

Kitą dieną Kovo 11-osios akto signatarai susitiko su Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos bendruomene, apsilankė Vidugirių lietuviškoje mokykloje, bendravo su Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus bei S. Dariaus ir S. Girėno mokyklos mokiniais.

Visi šie susitikimai buvo labai įdomūs. Suvalkuose gyvenantys lietuviai domėjosi ne tik Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 1990 metais aplinkybėmis, bet ir šiandienais Lietuvos ir Lenkijos tarpusavio santykiais, Lietuvos saugumo stiprinimo klausimais. Lietuviškose mokyklose vykę susitikimai priminė istorijos pamokas. Jaunieji Vidugirių mokyklos lietuvačiai išgirdo pasakojimus apie signatarų jaunystės dienas, „Žiburio“ moksleiviai – apie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą 1990 metais, o Punsko Kovo 11-osios licėjaus mokiniai nevensgė klausimų apie Europos Sąjungos ir NATO ateitį bei besikeičiančią geopolitinę padėtį mūsų regione.

„Būkite lietuviai. Netikėkite propaganda, kad Lietuva yra atsilikusi šalis. Nepaisant įvairių ją kamuojančių problemų, lietuviai jau tapo tikrais europiečiais.“ „Kai kas sako, kad kiekvienos tautos atstovus galima atpažinti patikrinus jų genus. Mūsų lengvai atpažįstamas genas – kalba. Tai, kas mus išskiria iš kitų europiečių – lietuvių kalba.“ „Branginkite ją, kadangi ji unikali.“ „Žinome, kad bus visokių pagundų, bet likite lietuviai.“ Taip kalbėjo Kovo 11-osios – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo akto signatarai Liudvikas Narcizas Rasimavičius ir Petras Giniotas.

Politika – nenuobodi pareiga

Vidugirių mokyklos mokiniai 2016 metais dalyvavo konkurse „Lietuvos vaikai kuria pasakas“, kurį organizavo Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras kartu su VšĮ „Aitvaro pasaga“. Šešių pasakos pateko į „Lietuvos vaikų pasakų“ 9-ąją knygą, kurioje išspausdinta trisdešimt įdomiausių kūrinų. V klasės mokinės Viktorijos Čerlionytės pasaka „Keliaujanti akis“ buvo pripažinta viena gražiausių ir apdovanota bronzos medaliu. Mūsų moksleiviams ir mokyklai dovanas skyrė Seimo narys Egidijus Vareikis. Nuoširdžiai dėkojame už pasakų knygas mokiniams ir mokyklos bibliotekai. Šiandien kalbiname mūsų mokyklos rėmėją.

GRAŽINA KIBYŠIENĖ

Gražina Kibyšienė: Pasakojama, kad su Egidijumi Vareikiu galima kalbėti beveik apie viską. Jis žinomas politikos komentatorius, diplomatas ir rašytojas. Pastaruoju metu – beveik po knygą kasmet, nuo globalios problematikos iki poezijos. Penkta kadencija Seime – pasiekimas išties ne kiekvienam. Tačiau esate pagarsėjęs netolimoje praeityje ir, sakykim, ne itin gražiais poelgiais... Kaip visa tai dera čia ir dabar?

Egidijus Vareikis: Uždavėte iš karto daug klausimų. Pradėdamas nuo politikos pasakysiu, kad į ją atėjau prieš tris dešimtmečius. Buvau mokslininkas, dirbau įdomų darbą, tačiau atsivėrus keliams į nepriklausomybę, panirau į tai, kas vadinama viešųjų reikalų sprendimo menu. Kaip ir kiekvienas menas, jis turi turėti savo materialią išraišką. Politiką kartais reiškiamo vaizdais ar dainomis (turėjome „dainuojančių revoliucijų“), tačiau dažniausiai politika, liekanti istorijai – tai tekstas. Kartais įstatymo projekto forma, stenograma, diplomatinių derybų protokolas, tarptautinė sutartis, kartais komentaras, o kartais

– kodėl ne poezija ar dvasingas esė?

G. K.: Politika, sako, nešvarus dalykas, tad koks čia dar dvasingumas?

E. V.: Politiką nešvariu dalyku dažniausiai padarome patys – visi, kai nenorime ar nemokame laikytis visuomenės sutarties ir kiekvieno atsakomybės principų. Čia kaip eismo taisyklių laikymasis: vieni nesilaiko iš chuliganiškų paskatų, kiti pavydi tiems, kurie nesilaikydami taisyklių važiuoja greičiau, tad bando irgi elgtis negerai. Taip ir užsisuka karuselė... Tai, ką vadiname politikos kultūra, yra visų mūsų svajonė. Kaip meilė – sakome, kad jos nėra, bet kiekvienas norime mylėti ir būti mylimi...

G. K.: Ar laikote save tipišku politiku?

E. V.: Veikiau atvirkščiai – turiu savo sritį, kuri, viena vertus, labai specifinė, kita vertus, yra globali, tad svarbi visiems. Tai tarptautiniai santykiai ir tarptautinis saugumas. Aš dažnai sau atrodau kaip kokios

futbolo komandos vartininkas. Jis nemuša įvarčių, bet komandai labai reikalingas.

G. K.: Savo rašiniuose pabrėžiate, kad politiką lemia didžiaja dalimi ne pinigai, o... emocijos. Ne visi su tuo lengvai sutinka. Ar dažnai jaučiatės nesuprastas?

E. V.: Esu gana atidžiai išklausoamas, o tai rodo ir tam tikrą pripažinimą. Nesu radikalas, tvirtinantis, kad viskas priklauso nuo jausmų ir tik nuo jų. Politikoje yra daug sudėtinių dalių, tačiau emocijis faktorius reikšmingesnis, nei politikos mokslininkai linkę manyti. Toje srityje, kurioje man tenka dirbti – tarptautiniuose santykiuose, konfliktų diplomatijoje, taikdarystėje – emocijos dažnai nusveria bet kokius racionalius pasiūlymus. Pavyzdžiui, vis dar teberusenanti nesantaika Balkanuose labai toli nuo kokių nors gamtos išteklių valdymo ar strateginės infrastruktūros. Kad ir mums artimesni lietuvių ir lenkų santykiai yra didele dalimi šimtmečio senumo klaidų aidai, o ne kokios šių dienų racionalios kalkuliacijos...

Egidijus Vareikis

G. K.: Tai kas laukia mūsų, kuriuos jau vadinama „pinigų karta“?

E. V.: Manau, kad ateina ne pinigų, o svajotojų karta. Neseniai parašiau knygą „Svajonių bendruomenė“, kurioje bandau nušviesti XXI amžiaus istorijos perspektyvas. Pasaulis yra totaliai nusivylęs pinigais, jų paskirstymu ir „pinigų valdžia“. Ir nėra prielaidų manyti, kad tai valdžiai pataikaus. Kitais žodžiais kalbant, tai, ką vadiname Pasaulio tvarka, yra labai nestabilus statinys.

G. K.: O poezija – tai pabėgimas nuo realybės ar tos pačios dvasingos politikos dalis?

E. V.: Neatskiriama. Skaitytojai sako, kad tai labai jautriu ir labai atvira, sielos apnuoginimas kartais visai nešvelniais žodžiais.

Kalbėjimas vadinamąja normine kalba yra tarytum uniforma, o poezijos žodžiai kiekvieną padaro nepakartojamą individą. Kiekvienas žmogus yra kur kas jautresnis, nei atrodo apsilikęs tą „normalumo“ uniformą.

G. K.: Poezijos rinkinyje daug žodžių apie meilę ir apie... atgailą. Ar „Atminties draiskaluose“ rasime daug Egidijaus Vareikio gyvenimo nuotrupų?

Ar yra eilėraščių-kelrodžių?

E. V.: Poezija ne dokumentika, o veikiau fantazija. Svajonių ir vizijų pasaulyje galima lengvai išlipti iš kasdienybės rėmų. Eilėraščių lyrinis herojus nėra Egidijus, tačiau Egidijus yra savotiškas jo nuodėmklausys ir draugas. O draugai neabejotinai turi bendrų gyvenimo draiskalų... Kelio ženklus skaito ne tie, kurie juos stato. Juos skaito keliautojai. Tad ir eilėraščių-kelrodžius kiekvienas atranda savaip. Kas eina mokytis lietaus kalbos, kas ieško makiažinio teptuko nuodėmių randams paslėpti.

G. K.: Ar galime pasimokyti ir iš kitų klaidų?

E. V.: Visi siūlo mokytis iš svetimų klaidų, bet jų mokomąją vertę supranti tik padaręs savas.

G. K.: Prieš porą metų įvyko tai, kas gerokai pritemdė Jūsų karjerą – prisipažinote turįs priklausomybę, kiek žinau, gydėtės. Apie tai nemažai buvo kalbama žiniasklaidoje. Kaip šiandien jaučiatės?

E. V.: Kai manęs klausia, kaip jaučiuosi, atsakymo vietoje siūlau tiesiog atidžiai pažvelgti į mane – į mano išvaizdą, nuotaiką, eiseną, kalbą. Kai kas sako, kad galima pavydėti sveikatos. Nesitampau savo praeities akmenų, o kas juos nori tampyti, tai jų problema...

G. K.: Ar galima sakyti, kad pasveikote nuo ligos, kuri dažnai vadinama nepagydoma? Jūsų asmeninį prisipažinimą sirgus dar ir šiandien daug kas vertina arba kaip nepaprastą drąsą (prisipažinti, pasirodo, ne taip lengva), arba totalią kvailybę (kilpa sau ant kaklo visam gyvenimui)...

E. V.: Visos ligos yra nepagydomos tol, kol neatsiranda bent vienas pagijęs. Šiandien pagijusių tikrai ne vienas, Lietuvoje ir likusiame geriančiame pasaulyje yra jau milijonai, kurių sveikatos būklė nekelia jokių nuogastavimų. Žmogus, perėjęs gydymo kursą, neretai baiminasi, kad aplinkiniai juo nepatikės, bandys grąžinti į ankstesnę būklę, užuot palaikę, nesiliaus smerkę. Reikia tai priimti kaip realybę. Mes nesame nei globos namai, nei įdarbinimo biuras, bet esame tikros vilties nešėjai. Tai mažai matomas, bet efektyvus būdas, nes juk mums tai rūpi. Tik nedarykime iš savęs šventųjų, esame gerokai nusidėję, ir supraskime, kad ne visi mums atleis. Tačiau esame ir patyrę daugiau kaip 50 įvairių gėrimo atspalvių, žinome jų kainą.

G. K.: Minėjote, kad turite savo gydymo metodiką. Kas tai per gydymas?

E. V.: Keliais žodžiais pasakyti neįmanoma, tačiau iš esmės sau ją vadinu Vareikis 2.0. Tai tarytum nauja žmogaus versija, nauja žmogiškojo kompiuterio operacinė sistema, išvalanti blogai veikiančias ar „virusų“ apniktas programas. Kitais žodžiais tariant, norintys iš tikro pasveikti turi pasikeisti. Pasikeisti gal fiziškai, gal intelektualiai, tačiau pasikeisti taip, kad ta nauja operacinė sistema būtų savotiškas nuotykis, kurį malonu realizuoti. Kai imsi sveikti, įsivaizduok savo kelią kaip nuotyki, kaip išėjimą iš džunglių, kaip išlikimo žaidimą, kuriame neturėtum būti išeliminotas iki finalo. Bet visko čia nepapasakosiu, reikės kelių ilgų straipsnių. Su besikreipiančiais kalbu ilgai...

G. K.: Ar politika dabar įdomesnė, nei buvo anksčiau? Ar proto darbui tikrai užtenka?

E. V.: Politika man – darbas. Esu profesionalas, ir darbas man tikrai ne vergovė. Tai įdomi pareiga, kurią vykdu. Su šypsena. Ne todėl, kad gyvenimas vertas pašaipos. Todėl, kad jis beprotiškai įdomus. Reikia tik proto beprotiškai mylėti savo darbą. Meilė nebūna protinga, nes tada jau ji nebe meilė, o kažkoks sandėris.

G. K.: Paaiškinkite žodžius: „Asiliukas sakė tiesą. Bendravime žodžiais ir gestais, tačiau tikro bendravimo nebuvo“.

E. V.: Paaiškinsiu kaip politikas. Dvi šalys gali turėti neregėtai didesnę prekybos apimtį, dujų vamzdžius ir elektros laidus. Bet šalių santykiai bus blogi, kol neatsiras žmogiška meilė. Kita vertus, su koku nors Šventuoju Sostu draugaujame, nors prekių mainai su šia šalimi lygūs nuliui.

G. K.: Kada ir kodėl susidomėjote mūsų Punsko ir Seinų kraštu?

E. V.: Niekad nebuvo „susi-“. Domėjausi visą laiką, nes ir Punksas – pasaulio dalis. Vienintelė tokia pasaulyje.

G. K.: Ko palinkėtumėt mūsų krašto žmonėms?

E. V.: ... ir būti vieninteliams tokiems pasaulyje. Nekopijuoti akelai jokios kitos bendrijos.

G. K.: Ko palinkėti Egidijui Vareikiui?

E. V.: Būti amžina gyvenimo staigmena.

G. K.: Ačiū Jums už įdomų pokalbį. Sėkmės ir daug kūrybinių minčių.

***
*mano rankos
 nemoka prakalbinti gėlių
 mano vėjuose paukščiai
 mirtini pasiklysta
 erotišką knygą
 perfumuotų eilių
 nerimo pirštuose dūla ir plyšta
 kai prašai nenubaust
 nepakilt iš sapnų
 iš sudegintų meilės istorijų
 ten veidai be randų
 vakarai
 naiviausių svajų kupini
 pramiegoti rytai
 pamiršti telefonai
 darbai ir daiktai
 pasimetę
 geismų euforijoje
 mano aistros
 seniai nebemato tavęs
 nebejaucia
 išeisi ar bėgsi
 ar prisėdus šalia*

*atsikvėpus giliai
 makiažo gudriu teptuku
 nuodėmių randus paslėpsi*

***

*ne taip jau blogai
 po dienos užesių
 jos didingų prasmų
 nesiklausant
 pavargusių norų
 karčių disonansų
 prisiglaudus arti
 prie visai nebučiuotų akių
 iš tamsaus pianino
 klavišų kurčių
 subaknoti banalų romansą
 ne taip jau blogai
 kada puikūs namai
 knygų taurių
 ir paveikslų pilni
 meilės teorijos
 dėsniai ir išmintys
 kai tikiu ir žinau
 kad gali
 mano meilei basai
 neprotingai naiviai
 padaryti nedidelę išimtį
 ir ne taip jau blogai
 kada paikos
 nerimo mintys
 miega šalia tavęs
 ir kvėpavimu gėrisi
 šią naktį ir tavo širdis pailsės
 papuošta nuoširdžių komplimentų vėriniiu*

*ne taip jau blogai
 tuščiame bulvare
 bučiuotis per pačią liūtį
 jausti virpesius veido
 pravirknt nelaukta
 iki ryto mieguistos baigties
 tau vienai
 poetu lengvabūdžiu
 pabūti*

Egidijus Vareikis

Kelionė į praeitį

ALICIJA KRAKAUSKIENĖ

Bandau nusikelti į praeitį, kad pažinčiau praėjusias dienas, pabuvočiau kiek kitaip atrodančiose vietose, atpažinčiau nematytus veidus, atrasčiau tai, kas nežinoma... Tam tikslui kviečiuosi senas nuotraukas, suguldytas sunkiuose albumuose arba tiesiog kažkieno surinktas ir išsaugotas...

Kelionę pradedu nuo savo šeimos albumo, kur nuotraukos tik nespaltotos. Jos kažkada pabirai gyveno stalčiuose, dabar gražiai suklijuotos albumo baltuose lapuose, svarbūs faktai surašyti, kad išliktų būsimoms kartoms. Verčiu pirmus lapus ir jaučiu, kaip tolstu nuo šiandienos, prie

manęs priglunda artimi žmonės, pasigirsta juokas, kažkas pradeda pasakoti mano šeimos istoriją... Nukeliauju į XIX amžiaus pabaigą, tada gimė mano didelis, o mūsų kraštas po padalijimų buvo atitekęs Rusijai. Tai senelis pirmiausia mane pasitinka, apsirengęs carinės Rusijos kario uniforma, dalyvavęs Pirmojo pasaulinio karo kovose, karui pasibaigus sugrįžęs iš tolimos Rusijos pėsčiomis namo. Šalia jo ir mano močiutė, kai dar būdama jauna giedojo Punsko bažnyčios chore. Centre sėdi choro vadovas Kostas Cibulskas. Kiek daug choristų buvę!

Verčiu kitą lapą. Štai ir mano

mama – maža mergaitė su baltu kaspinu plaukuose ir gelėta šviesia suknele. Čia tas laikmetis, kai mama su šeima buvo priverstinai iškeldinta iš gimtųjų namų į sovietų okupuotą Lietuvą. Ne kartą reikėjo keisti paskirtą vietą gyventi, bėgti ir slapstyti, mat senelis buvo įrašytas ištremimui į Sibirą. Iš tos pačios nuotraukos į mane žvelgia artimi veidai: mano seneliai, prosenelė, mano mamos broliai, mamos teta, dėdė, pusseserės, pusbroliai. Ne visi jie vėliau sugrįžo į gimtuosius namus. Kai kurie pasiliko gyventi Lietuvoje, o mamos dėdė buvo ištremtas į Sibirą... Susimąstau, kiek vienoje nuotraukoje užrašyta istorijos!

Kitoje nuotraukoje surandu ir mažą tėtį, sėdintį ant savo tėčio kelių, šalia močiutės, o priekyje stovi vyresnysis brolis, kiek vėliau visų pramintas meistrų meistru. Užsibūnu. Valandų valandas sėdžiu vartydama praeities dienas, klausydama prosenelių, senelių ir tėvų nuotraukose surašytų istorijų. Ir džiaugiuosi, kad nuotraukos man sugrąžina visus artimus žmones. Apie kai kuriuos žinau tik iš pasakojimų.

Albumo pabaigoje įdėmiai analizuju giminės genealoginį medį. Koks jis didžiulis! Ir nors medis popieriaus lape, bet jis pamažu auga, retkarčiais pasipuošdamas naujomis šakelėmis, o savo šaknimis įsitvirtinęs XVII amžiuje. Nuostabu, kad tiek daug nuotraukų išsaugota, tiek žinių surašyta. Šis albumas – pats brangiausias, nes čia mano šeimos istorija.

Labai smalsu pakeliauti toliau ir sužinoti daugiau. Gal kitų žmonių

Anelės Pajaujytės-Maksimavičienės iš Ožkinių nuotraukos ir albumas

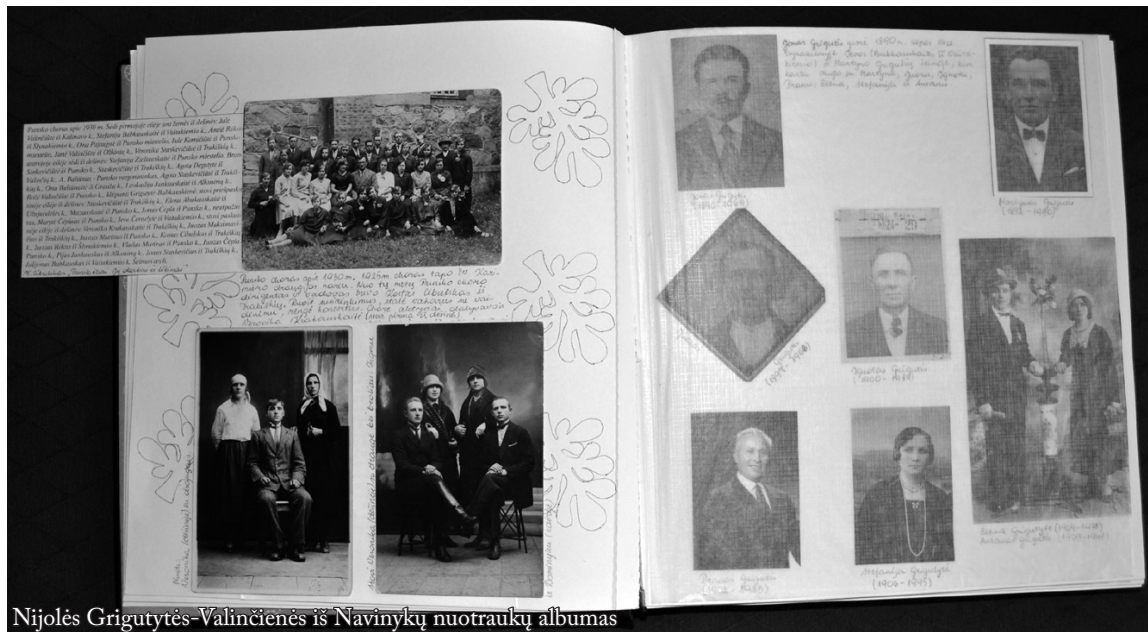
albumai atvers vartus į kitokią praeitį? Kiekviena nuotraukų istorija, tai lyg dėlionės elementas, kur užrašyta mūsų praeitis.

Paimu į rankas albumą tamsiu ap-lanku. Tai garsus Žagarių Dapkevičių albumas. Į kelionę pasikviečiu Kazimiero ir Veronikos Dapkevičių dukrą Kristiną Dapkevičiūtę-Krauzlienę.

Versdama lapą po lapo klausaus jų šeimos istoriją. Čia deportavimas į Vokietiją, Lenkijos gilumą, čia kaimo surengtas vaidinimas, čia mokykla, vestuvės, laidotuvės... Į rankas patenka storo lapo nuotraukų pluoštas. Jų formatas kiek neįprastas, jos ne čia padarytos. Jų gyvenimas prasidėjęs XIX amžiaus pabaigoje. Matau jose aristokratiškai pasipuošusias damas ir ponus. Kitoje pusėje skaitau įspauštas fotografų įdomias emblemas: dauguma rusų kalba. Neką galiu sužinoti, nes tai Žagarių mokyklos mokytojos Bronislavos Sakiel-Volovič (Bronisława Sakiel-Wołowicz), kilusios iš Žemaitijos, nuotraukos. Mokytoja jau seniai iškeliavusi į amžinybę ir pasiėmusi su savim tai, kas brangiausia – savo žinias... Paskaitau Petro Dapkevičiaus dėmesingai surašytą šeimos ir Žagarių, anuomet vieno iš veikliausių kaimų, istoriją „Seinų almanacho“ 3 nr.

Toliau keliauju ir dėstau savo krašto istorijos dėlionę. Imu į rankas Punsko licėjaus mokinių kaimuose surinktas nuotraukas ir skaitau surašytus faktus. Atidžiai žvelgiu į kiekvieną nuotrauką ir jose aptinku žmones, kurių nė nemačiau. Žvelgiu į jų veidus, aprangą, aplinką, veiklą. Noriu suprasti ir pajusti praėjusio laikmečio dvasią. Rūšiuoju nuotraukas: čia išsirikiavę stovi paskirų

kaimų gyventojai, Šv. Kazimiero draugijos skyrių nariai. Kiek žmonių gyventa kaimuose! Gaila, kad ne visų kaimų nuotraukas pavyko surinkti, juk kone kiekviename sodžiujė buvo įsteigti tokie skyriai. Bet gal ateityje... Čia prieškarinio ir pokario kaimo mokyklėlės – kiek jų daug, bet dar ir ne visos! Mano dėmesį patraukia nuotrauka, kurioje vaikai stovi basi, kiti – apsiavę medžiokais. Tai prieškarinė Šlynakiemio mokykla. Tik gaila, kad jau nesužinosiu centre sėdinčio mokytojo nei vardo, nei pavardės, nei iš kur jis kilęs, o ir vieno kito vaiko veidas sunkiai kitų atpažintas. O čia nuotraukos, kuriose šeimos susėdusios prie šiaudais dengtų medinių trobesių. Kaip įdomu matyti moteris, pasipuošusias kameliniais sijonais ir švarkeliais bei pačių siuvinėtomis prijuostėmis. Kitų prijuostės skersadryžės, ilgadryžės arba languotos. Galvas gražiai apsigaubusios knygnešių parneštom skarelėm, vadinamom prūsiniukėmis (atėjus šaltesniems orams – šalinaukomis arba viršinėmis). Čia moterys pasipuošusios iš Amerikos gautomis ilgomis suknelėmis – kokios jos puošnios, visai kitokios negu mūsų. Vyrai apsirengę miliniais švarkais, kitur – kailiniais, būtinai užsidėję kepurę. Mat „koks vyras, tokia ir kepurė“.

Nijolės Grigutytės-Valincienės iš Navinykų nuotraukų albumas

Labai madinga buvę vyrams mūvėti galifė kelnes (pavadinimą tokioms kelnėms suteikė Prancūzijos armijos generolas Gastonas Galliffetas (1830–1909), mat specialiai jam buvo pasiūtos kelnės su plačiu juosmeniu ir šlaunimis, bet susiaurintos nuo kelių žemyn).

Kitos nuotraukos – tai kita kelionės dalis. Į mane žvelgia gausybė uniformuotų vyrų. Net sunku įsivaizduoti, kiek daug šio krašto jaunuolių tuomet atliko karinę tarnybą, dalyvavo kovose ir sugrįžo namo tik po kelerių metų arba paaukojo savo gyvybę... Čia šauliai, savanoriai stovėję į Lietuvos kariuomenę, čia tarnavę Lenkijos kariuomenėje, čia mobilizuoti į Vladislavo Anderso armiją... Daug jų... Ir visi – šios lietuviškos žemės, Punsko ir Seinų krašto sūnūs.

Žvelgiu į kitas paslaptingas nuotraukas. Jose užrašytos Punsko bažnyčioje vykusios šventės, laidotuvės... Veidai pasilieka neatpažinti, jų istorijos neatskleistos, mat jas su savim pasiėmė čia gyvenę žmonės. Bet tokių nuotraukų nevalia išmesti, jos saugo mūsų praeitį... Skaitau šio krašto žmonių jau išnykusias pavardes: Durtonai, Griškai, Meškauskai, Bajoričiai, Lesetai, Itatai, Skrobliai... Ir vietovardžius: Šventiškės, Rašaičiai, Škliarna, Trumpališkis,

Aldonos Radzevičienės iš Pristavonių licėjui padovanotos knygos, išleistos 1906 m. Tilžėje, bei paskolinti „Šaltiniai“

Buviškės, Alksnėnai... Bandau prisiminti primirštus istorinius faktus: surandu neeilinę šio krašto asmenybę – Vaitakiemio Kazimierą Mielkų, dalyvavusį 1917 m. kaip Suvalkų apskrities delegatas Vilniaus konferencijoje, kuri išrinko Lietuvos Tarybą, paskelbusią šalies nepriklausomybę. Skaitau jo laiškus „Šeimos lemtis. Su grotų ženklų“. Tai jis kartu su bendraminčiais Petru Pacenka iš Punsko kaimo ir Punsko bažnyčios klebonu Motiejumi Simonaičiu 1918 m. lapkričio mėn. valstiečių mitingo metu paskelbė apie lietuviško Punsko valsčiaus įkūrimą. Pirmuoju Punsko valsčiaus viršaičiu tapo Petras Pacenka. Ir skaitau „Jie mylėjo savo kraštą“... Prabėgo jau šimtas metų... O jie vis žvelgia į mus iš senų nuotraukų ir primena mūsų krašto sudėtingą istoriją. Kiek daug dar dėlionės elementų liko nesudėliotų!

Į rankas imu mažytį albumėlį, pasipuošusį šviesiu keturnyčiu audiniu, tokiu, kokius audė ir mano mama, išmokusi iš savo tetos audėjos. Tai Ožkinių Maksimavičių šeimos istorijos nuotrupos. Verčiu lapą po lapo ir stebiuosi, kiek čia svarbios mums praeities išsaugota. Toliau dėstau savo krašto istorijos dėlionę. Savo

rankose laikau Adomo Vyšniausko, gyvenusio Slabados kaime, pargabentas Tilžėje 1906 m. išspausdintas knygas, vartau Seinuose 1908 ir 1914 m. išleistą „Šaltinį“, skaitau lietuviškas maldas, išleistas 1848 m. Suvalkuose. Taip gražiai viskas Adomo Vyšniausko brolio anūkės Aldonos Žaliauskaitės-Radzevičienės iš Pristavonių išsaugota. Savo kelionę pajvairinu kruopščiai aprašytomis nuotraukomis.

Kelionė tęsiasi: čia Klevų Onutės Degutytės-Buračiauskienės šeimos sudėtos gyvenimo istorijos, o čia Ožkinių Onutės Kalkauskaitės-Agurkienės turtingas atsiminimų, liūdnyų ir laimingų akimirkų nuotraukų albumas. Nuostabu, kad tiek išsaugota nuo užmaršties nuotraukų ir žinių.

Mano ilga kelionė artėja prie 1950 m., kai kaimuose mūsų šviesuoliai pradėjo steigti Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos skyrius, įkūrė Punsko licėjų ir kultūros namus...

Nuotraukos – lyg trumpos gromatėlės, prabylančios skirtingais balsais, kviečiančios praeitin. Valandų valandas keliauju vartydama praeities dienas, dėliodama savo krašto istoriją. Ir kartkartėmis ryškiau išnyra

tuometinis šio krašto paveikslas: karo negandų išdraskytas, geležinėm užtvaram perskeltas, apiplėštas žmonių išvežimais į Lietuvą, Vokietiją, Lenkijos gilumą, trėmimais į Sibirą, apšlakstytas partizanų krauju, motinų gailiomis ašaromis... Bet įžvelgiu ir laimingas akimirkas: kaimus, pilnus jaunimo ir vaikų klegesio, žmonių bendravimą, susitelkimą, jaučiu šilumą ir pagarbą jaunosios kartos vyresniajai, girdžiu laiko sustingimą, kai nieks niekur neskuba, lietuviškas dainas, maldas, jaunų žmonių juoką, matau ryžtą nepasiduoti...

Šiuo metu ir jūs galite pasinerinti į praeitį ir visa tai išgyventi. Jau nuo kovo 10 dienos kviečiame visus į Punsko licėjyje parengtą senų nuotraukų ekspoziciją bei senosios aprangos parodą. Galbūt rasite ir savo seniai matytus artimuosius, giminaičius, pažįstamus, padėsite užrašyti po nuotrauka paliktas tuščias eilutes... Šias parodas pavyko surengti daugelio žmonių dėka. Dėkingi esame visų pirma tiems, kurie nepagailėjo ir paskolino savo išsaugotas brangias nuotraukas bei surado laiko pateikti reikiamas žinias. Ačiū ir tiems, kurie paskolino bent vieną nuotrauką! Dėkojame Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos pirmininkei Aldonai Vaicekauskienei už sumanyimą paruošti mūsų krašto senosios aprangos, sukauptos Punsko muziejuje „Senoji klebonija“ bei Suvalkų apskrities muziejuje, parodą. Nuosirdžiai ačiū paskolinusioms gražiai išsaugotą savo močiukių aprangą Anei Milončienei iš Navinykų, Anei Grimalauskienei iš Navinykų ir Jūratei Kardauskieni iš Punsko. Ačiū Živilei Makauskieni iš Ožkinių (dab. Vilniaus), kuri parodai paskolino savo mamos pokario suknelę.

Dėkoju licėjaus mokiniam, kurie kaimuose rinko senas nuotraukas bei užrašė duomenis: Jolantai Čerlionytei (I kl.), Karolinai Petruškevičiūtei (I kl.), Laimai Sidarytei (I kl.), Lidijai Batvinskaitei (I kl.), Ingridai

Vaznelytei (I kl.), Silvijai Liaukevičiūtei (I kl.), Evelinai Gavienai (I kl.), Julijai Kuosaitei (I kl.), Matui Čėplai (I kl.), Daivai Jakubauskaitei (I kl.), Aldutei Karaneckai (II kl.), Editai Marteckai (II kl.), Adrianai Staskevičiūtei (II kl.), Daivai Uzdilaitei (II kl.), Žanetai Šidlauskaitei (II kl.), Renatai Misiukonytei (II kl.), Alicijai Marteckai (III kl.), Gabrielei Krauskai (III kl.), Vytautui Vaicekaskui (III kl.), Donatai Vaičiulytei (III kl.), Monikai Valinčiūtei (III kl.), Živilei Kraužlytei (III kl.), Alicijai Paškevičiūtei (III kl.).

Ačiū mokinių tėveliams, kurie padėjo berenkant nuotraukas, močiutėms ir seneliams už norą jas paskolinti ir pasidalinti savo išmintimi bei žiniomis. Ačiū tiems, kurie patys atnešė arba atsiuntė nuotraukas, nuotraukų albumus, senus laikraščius ir knygas, pasidalino savo žiniomis bei patirtimi: Nijolei Valinčienei iš Navinykų, licėjaus direktorei Irenai Marcinkevičienei, Zenonui Knyzai iš Vidugirių Būdos, Genutei Pakutkienei iš Seinų, Kristinai Kraužlienei iš Punsko, Marytei Vaičiulienei iš Ožkinių, Aldonai Radzevičienei iš Pristavonių bei jos dukrai Genutei Bobinienei iš Punsko ir anūku Matui Bobinui iš Punsko, Onutei Buračiauskienei iš Klevų, Alicijai Uzdilienei iš Punsko, Marytei ir Česlovui Savickams iš Punsko, Gražinai ir Juozui Bliūdžiams iš Punsko; „Aušros“ leidyklos darbuotojams Vidai Baranauskaitei, Boženai Bobinienei, Valdui Žilioniui, šokių grupės „Jotva“ vadovei Kornelijai Mauliūtei, Aldonai Vaicekaskienei iš Punsko, Nastutei Sidarienei iš Punsko, Danutei Vitkauskienei iš Punsko. Ačiū licėjaus mokytojams Rūtai Burdinaitei, Danguolei Kuosaitei, Darijai Vyšniauskienei, Birutei Vaičiulienei, Dariui Valinčiui.

Pabaigoje belieka pateikti licėjaus mokinių atsiliepimus apie nuotraukų rinkimo akciją.

Karolina Petruškevičiūtė: Rinkdama nuotraukas išgirdau daug įdomių istorijų apie Jonaraisčio kaimą. Taip pat turėjau progą pamatyti gražius šio krašto vaizdus. Visi žmonės buvo nuoširdūs, visi išleisdamo į namus ir mielai padėjo nuotraukas aprašant. Tai buvo įdomi patirtis. Džiaugiuosi, kad ši darba atlikti man padėjo senelė.

Jolanta Čerlionytė: Man labai patiko ši akcija. Rinkdama nuotraukas sužinojau daug įdomių istorijų bei faktų apie savo ir aplinkinius kaimus. Buvo labai malonu, kai vyresni žmonės stebėjosi, jog kažkas nori sužinoti apie tuos laikus, kai jų tėvai arba seneliai gyveno.

Matas Čėpla: Aš rinkau nuotraukas Trakiškių kaime. Tai nebuvo per labai malonu, kadangi žmonės nebuvo susidomėję šia akcija. Sunku buvo juos įtikinti, kad nuotraukos sugrįš, todėl beveik niekas mumis nepasitikėjo.

Renata Misiukonytė: Geriau pažinau gimtojo Klevų kaimo ir savo šeimos istoriją. Įdomu buvo klausytis mano močiutės pasakojimų apie jos jaunystę ir kaip seniau žmonės bendravo.

Lidija Batvinskaitė: Rinkdama nuotraukas turėjau progą išgirsti daug patrauklių istorijų, susipažinti su praeitimi ir daug ko išmolti. Man buvo įdomu klausytis žmonių pasakojimų.

Aldutė Karaneckaitė: Žiūrėdama senas nuotraukas, galėjau pamatyti, kaip atrodė tais laikais Bubelių ir gretimi kaimai. Geriau pažinau savo šeimos ir pažįstamų žmonių istorijas.

Ingrida Vaznelytė: Nuotraukų rinkimo akcija buvo labai įdomi. Jas rinkdama sužinojau daug įdomių dalykų. Buvo malonu žiūrėti, kaip žmonės pasakodami šypsosi.

Julija Kuosaitė: Sužinojusi apie mokyti. Alicijos Krakauskienės organizuojamą senų nuotraukų rinkimo akciją labai ją susidomėjau. Juk įdomu pabūti su seniausiais mūsų

krašto žmonėmis ir sužinoti apie laikus, kuriais jiems teko gyventi. Gaila, kad dauguma nenorėjo paskolinti nuotraukų. Džiaugiuosi, kad buvo žmonių, kurie kalbėjosi su manimi kelias valandas.

Evelina Gavienaitė: Mielai dalyvaavau senų nuotraukų rinkimo akcijoje. Buvo malonu bendrauti su savo kaimo žmonėmis, net jeigu ir ne visi buvo linkę paskolinti nuotraukas.

Silvija Liaukevičiūtė: Rinkau Navinykų kaimo gyventojų nuotraukas. Šis darbas man labai patiko, nes sužinojau daug įdomių istorijų ir kitokių dalykų.

Navinykų Anelės Milončienės močiutės Rozės Kliukinskaitės-Jankauskienės (g. apie 1886, m. apie 1914) iš Žvikelių kamelinis sijonas ir prijuostė. Vėliau, apie 1985 m., iš sijono dalies buvo pasiūta liemenė

Kodėl keičiamės?

JANINA MACUKONIENĖ

Perskaičiau š. m. „Aušros“ 3 numeryje Petro Maksimavičiaus straipsnį „Kodėl nenorime rašyti „Aušrai“?“ Ir visiškai jam pritariu. Iš tiesų reiktų dalintis su kitais ir savo mintimis, ne tik aprašinėti tai, kas vyko, arba perpasakoti tai, ką parašė ar pasakė kiti. Tikrai... kai tiek daug protingų dalykų jau prirašyta, kai žinai, kad skaitys pažįstami žmonės, o „savam krašte pranašas nebūsi“, drąsa rašyti apie tai, ką pats jauti, ką sugalvojai, kažkur dingsta. Man lengviau „užkoduoti“ savo jausmus ir mintis eilėraštyje. Gal todėl, kad ta pasisakymo forma daugiareikšmė ir galima... po ja pasislėpti. Mes, lietuviai, esame labai santūrūs, gal todėl tiek daug mūsų tautoje poetų.

Šį kartą visgi išdrįsau pasidalinti su „Aušros“ skaitytojais savo pastebėjimais, kaip keičiasi mūsų mažoji lietuvių bendruomenė ar kiekvienas iš mūsų, ir pasvarstyti, kodėl tokie sociologiniai ir psichologiniai pokyčiai vyksta. Iškart skubu paaiškinti, kad atsakymo į klausimą „Kodėl?“ nesuradau, turėsime jo paieškoti kartu.

Mes, Lenkijos lietuvių bendruomenė, ilgai buvome atskirti nuo tautos kamieno ir gyvenome skirtingomis sąlygomis, kitoje kultūrinėje, politinėje, kalbinėje aplinkoje, dėl to šiuo metu nemažai skiriamės nuo lietuvių, gyvenančių Lietuvos valstybėje. Kiek skiriasi mūsų mentalitetas. Tai pastebi visų pirma

Lietuvoje studijuojantis šio krašto jaunimas, kuriam kartais būna sunku integruotis su Lietuvos jaunimu. Tačiau pastebi ir vyresnieji, kuriems tenka daugiau bendrauti. Žinoma, tie skirtumai neesminiai, ir laikui bėgant, kai bendravimas su tautos kamieno lietuviais dažnės, jie turbūt visiškai išnyks. Žymiai daugiau mes savo mentalitetu skiriamės nuo šalimais gyvenančių lenkų, tačiau, vykstant asimiliacijai, kažkiek vieni į kitus taip pat panašėjame.

Taigi kokie mes esame ir kaip keičiamės? Labai įdomu paskaityti vyresnių žmonių prisiminimus, kuriuos „Aušroje“ pateikia Genutė Pakutkienė. Kokių dalykų sužinome apie mūsų kraštiečių buitį ir papročius,

kai juos pateikia puikią atmintį išsaugojusi 90-metė! Kokie jie svarbūs – juk tai mūsų krašto istorija. Tačiau tokių senolių jau nedaug belikę, o kadangi senoliai, jaunimo akimis žiūrint, yra ir mano kartos žmonės (nors mums taip ir neatrodo), turime fiksuoti taip pat tą artimesnę praeitį, kuri irgi daug kuo skiriasi nuo dabarties.

Labai smarkiai keičiasi

Iš Nijolės Válinčienės iš Navinykų albumo

Procesija Punske

Punkskas 1970 m.

technika. Aš dar prisimenu arklių traukiamą vežimą geležiniais ratais, kuriuo teko ir važiuoti ankstyvoje vaikystėje. Prisimenu, kaip labai kratė važiuojant „bruku“ (akmenimis grįstu keliu). Paskui atrodė labai patogiu važiuoti „gumoviakais“, arklių traukiamais vežimais guminiiais ratais. Dar apie 1970-uosius metus į Punksko bažnyčią daug žmonių suvažiuodavo arkliais, sustatydavo juos, pririšę prie vežimų ar rogių, akmenimis grįstoje aikštėje prie bažnyčios, aikštėje prie dabartinių šarvojimo namų ar kitose vietose. Tuo metu daug žmonių į bažnyčią, ypač į rytines šv. Mišias, suvažiuodavo autobusu. Jis, kol atvažiuodavo iki Vaitakiemio, būdavo toks perpildytas, kad dažnai ir nesustodavo mūsų stotelėje. O jei pasitaikydavo geras vairuotojas, sulipdavom visi, bet stovėdavom susigrūdę kaip silkės statinėje.

Galima būtų daug rašyti, kaip keitėsi žemės ūkio technika. Atmintis dar siekia arklių sukamą maniežą, pati dirbau sunkiose kūlimo „danfa“ (kuliamąja, sukama elektrinio variklio) talkose, rišau rugių pėdus

paskui arklių traukiamą kertamąją ir t. t. Dabartiniai jauni ūkininkai net neįsivaizduoja, kaip galima buvo ūkininkauti su tokiais primityviais padargais. Labai greitai priprantame prie patogumų. Dabar jau ne labai įsivaizduojame, kaip galima buvo gyventi be telefono, o kai apie 1990-uosius tiesė per kaimus telefono laidus, daug kam atrodė, kad toks daiktas kaip telefonas nereikalingas. Gyvenimo prie žibalinės lempos aš jau bemaž prisimenu, buvau vos kelerių metų, kai Vaitakiemyje įvesta elektra. Tačiau kai kurie mano bendraamžiai visą pagrindinę mokyklą ruošė pamokas prie žibalinės lempos. Nekalbu apie kitus elektros prietaisus, be kurių dabar visiškai nemokėtume gyventi...

Keitėsi technika, gerėjo butis. O kaip keitėsi mūsų sąmonė, papročiai, mąstysena? Jeigu žmogus tobulėtų taip kaip technika, būtume jau bemaž kaip šventieji. Bet vidinis mūsų tobulėjimas veikia atvirkščiai proporcingas technikos pažangai... Gyvendami erdviuose, patogiuose namuose tolstame nuo savo vaikų, nes šie, turėdami atskirus kambarius,

o juose įmantrią elektroninę įrangą, neturi laiko (o gal ir noro) nuobodžiai kalbėtis su tėvais ar seneliais. Tėvams taip dar patogiau. Jau poros metų vaikui įjungus filmuką arba žaidimuką galima ilgesnį laiką užsiimti savo reikalais, dar patogiau, kai nekvaršina mums galvos paaugliai, gyvenantys savame, dažniausiai virtualiame pasaulyje, nes mes taip pat turime savo darbus, pramogas ir pomėgius. O kažkada visa šeima visad kartu valgydavo prie vieno stalo, kartu dirbo

ir gyvendavo toje pačioje patalpoje. Išsitekdavo ten ir keletas vaikų, ruošiančių pamokas, ir verpianti močiutė, ir mama, besisukanti prie puodų, ir tėvas, skaitantis laikraštį ar besikalbantis su kaimynu... Atsimenu, ir mano gimtuose namuose buvo daugiau kambarių, bet kažkaip nesmagu atrodė eiti net knygos skaityti į kitą patalpą, nes jaukiausia ten, kur esame visi. Kodėl dabar vienos šeimos nariai užsisklendžia atskiruose savo pasauliuose ir ne visada net prie pietų stalo kartu susėda? Ar per daug nuobodu būti savo šeimos narių apsupty? Mažai jau belikę tokių šeimų, kuriose darniai gyvena ir sutaria trys ar keturios kartos, o pailgėjus vidutinei gyvenimo trukmei tai būtų įmanoma. Vis daugiau tokių, kur ir vyras su žmona neišsitenka vienuose namuose, užtat, kaip skelbia statistikos, jau ir Lenkijoje, ir Lietuvoje skyrų skaičius artėja prie 50 %. Gerai, kad mūsų krašte šeimos, palyginti su platesniu pasauliu, stabilesnės, ir viskas, žiūrint iš toliau, atrodo lyg ir gerai – mokykliniai vaikai (su mažomis išimtimis) auga pilnose šeimose. Tačiau lengva pastebėti, kad tų šeimų

Punksas 1975 m.

Iš kun. Igno Dzermeikos albumo

vis mažiau, nes jaunimas kažkodėl neskuba jų kurti ar bent legalizuoti. Atrodo, jog pagrindinė šio reiškinių priežastis ta, kad gyventi be šeimos, be konkrečių įsipareigojimų tiesiog patogiau – galima rūpintis tik savim, mažesnė atsakomybė, mažiau konfliktų...

Bendrauti nuotoliniu būdu, gyventi feisbuke, ten nuolat viešinti savo nuotraukas – taip atrodo daugelio šiuolaikinių jaunų žmonių gyvenimas. Taip gyventi šiuolaikiška, patogiu, o gal tik tokiu būdu su žmonėmis bendrauti verčia jaunus žmones sunkios sąlygos: sunku gauti darbą, o jei jį turi – reikia dėti daug pastangų, kad išsilaikytum didelės konkurencijos sąlygomis. Galbūt nelieka laiko susitikti, praleisti laisvalaikį bendruose renginiuose su muzika ir šokiais (mano jaunystės laikais jaunimas vos ištvėrdavo

gavėnią ar adventą be tokių pasilinksminimų)? Gal dabar paprasčiausiai nemadinga taip linksmintis? O gal trūksta organizatorių, kurie tokiu būdu bandytų integruoti mūsų krašto lietuvių jaunimą, kurio vis mažėja? Jaunimas tikriausiai kažkaip linksminasi privačiai restoranuose, bet tai tikrai nėra bendri lietuviški renginiai, nuolat buriantys mūsų jaunimą, nuo kurio priklauso šio krašto ateitis, jo tautinė tapatybė. Viltis – tai burianti mažesnius ir didesnius vaikus lietuviškų mokyklų ir lietuvių kultūros institucijų veikla, jų ir draugijų projektai. Jaunimas, dalyvaujantis tokioje veikloje, su ja susijusiose išvykose, turi progą pabendrauti ir pabūti kartu. Blogiau tiems, kurie jau nėra mokyklinio amžiaus ar šiaip dėl įvairių priežasčių į tokias veiklas nepatenka.

Labai klystume sakydami, kad

pasikeitęs tik šiuolaikinis jaunimas. Mes, senimas, taip pat smarkiai pasikeitėme. Kartais sunku suprasti, ar keičiamės dėl to, kad metų našta didėja ir užtat daug ko nesinori daryti, ar tai jau šių laikų liga. Nesinori, pavyzdžiui, šiaip sau eiti pas kaimyną pasikalbėti, kai nėra konkretaus reikalo. O tų reikalų jau lyg ir nebelikę, nebent kaime pranešimą nunešti, nors ir tai dabar dažniausiai jau tvarkoma telefonu. Kaime dabar bemaž nešaukiami ūkininkai į susirinkimus pas seniūną, nes tokius ruošia valsčius ar žemės ūkio agentūra savose patalpose, ir į juos sueina iš visų kaimų tik tie, kuriuos domina koks nors klausimas.

Lietuvių draugijos ruošia taip pat tik centralizuotus susirinkimus, į kuriuos atvyksta kaimų atstovai, nes draugijų skyriai kaimuose jau... mirę. Išnykusios kaimo mokyklos taip pat nebūria mokyklinio jaunimo tėvų, senelių. Kažkada kaime visi visus pažinojo. Subėgdavo kaimynės pasveikinti gimus vaikui, visi matydavo, kaip jis auga. Dažnas sukviėdavo kone visą kaimą į vaikų vestuves. Net keista, kad tiek daug žmonių sutildavo, kai vestuvės buvo ruošiamos trobose. (Vasarą vestuvinė salė būdavo papuoštas kluonas ar garažas.) Žmonės mokėdavo susispausti ant iš lentų pagamintų suolų, ir visiems buvo linksma. Visas kaimas būtinai dalyvaudavo laidotuvėse, o artimiausi kaimynai jautė pareigą padėti ruošti namuose šarvojimo salę, mirusįjį nuprausti, aprengti, padėti gaminti maistą laidotuvių dalyviams. Bemaž kiekvienas kaimas turėjo savo giesmininkus, kurie su giesmėmis budėjo ir išlydėdavo velionį. Nereiktų viso šito rašyti, nes visi puikiai žinom, kaip buvo. Deja, jau nemažai ir laidotuvių tradicijų išnyko. Viskas supaprastėjo ir palengvėjo. Yra laidojimo paslaugas teikiančios

firmos, kurios viskuo pasirūpina, yra restoranai, kurie maitina ir pašukutinėje kelionėje dalyvavusius, ir vestuviniukus. Vestuvių išvis mažiau, o namuose jau bemaž niekas jų neorganizuoja. Ir kviečia tik artimiausius žmones, draugus, tikrai ne visą kaimą. Atsitinka taip, kad visai nepažįstame kai kurių savo kaimo ar net kaimynų vaikų, žentų ar marčių, nežinome visų kaime gyvenančių žmonių pavardžių. Tarpame anoniminiais žmonėmis, taip, kaip seniau būdavo tik mieste.

Ar gerai, kad gyvename laisvi, nepriklausomi ir nereikia prašyti kitų malonės? Žinoma, gerai, kad viską galime patys susiorganizuoti sąžiningai susimokėję ir į kitų reikalus nereikia kištis, nes jie taip pat

savarankiški – atsakysime visi, net nepagalvoję. Tačiau jei „nesikišame“ į kitų, pavyzdžiui, kaimynų, reikalus, vadinasi, jie visiškai mums nerūpi. O gal jiems kartais reiktų pagalbos? O mums patiems būtų tikrai maloniau, jei kas nors padėtų. Visada lengviau kam nors duoti negu prašyti. Bendri darbai, užduotys, kartu išgyventi vargai ir džiaugsmas labai žmones suartina. Žinoma, kartais gali kilti konfliktų, galime jaustis išnaudojami, blogai suprasti, apkalbėti... Tik nieko neveikiant nepadaroma klaidų, o geras žodis kartais svarbesnis už darbus (patarimų išmintis). Net sveikam, sočiam ir turtingam sunku gyventi susvetimėjusioje aplinkoje, o ką kalbėti apie tuos, kuriuos ištinka nelaimės,

negalia ar vieniša senatvė. Seniai įrodyta, kad žmogus – tai socialinė būtybė, kuri negali egzistuoti be kitų žmonių. Pakovokime dėl tų socialinių ryšių mūsų nedidelėje lietuvių bendruomenėje. Verta dėl jų atsiskyti kažkiek egoizmo ar patogumų, nes tik tokiu būdu galime apginti savo žmogiškumą ir pasitarnauti mūsų tautiniams interesams.

Atsiprašau, kad parašiusi tokį ilgą straipsnį, nepasakiau nieko naujo. Mano pastebėjimai neparemti jokiais tyrimais, tad galbūt klystu taip teigdama. Norėčiau sužinoti kitų nuomones apie bendruomeninio gyvenimo pakitimus. Kaip manote, kodėl jie vyksta ir ar rieda gera linkme?

Čiurlionio karaliai prabilo Seinuose

„AUŠROS“ INF.

Vasario 25-ąją Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje vyko meninis edukacinis renginys „Šiandien karaliai mums pasakas seka“. Jo metu poetinių pasakų knygų „Šiandien karaliai mums pasakas seka“ autoriai Milda Pleitaitė ir Kazimieras Momkus skaitė pasakas bei pasakojo istorijas, sukurtas pagal M. K. Čiurlionio paveikslus. Menininko sesers Jadvygos prisiminimais paremti pasakojimai pakvietė pasivaikščioti Druskininkų gatvelėmis, pasiklausyti istorijų iš

Kastuko (Mikalojaus Konstantino Čiurlionio) vaikystės. Skambant

kompozitoriaus muzikai atgijo animuoti jo paveikslai. Vaizdus lydėjo M. K. Čiurlionio sukurta muzika, atliekama Mildos Pleitaitės (smuikas) ir Adomo Pleitos (fortepijonas).

Po programos vyko meninės dirbtuvės, pavadintos „Mano pasaka“. Čia kiekvienas galėjo savo svajones ir pasakas patikėti dažams ir teptukui – tokiu būdu sukurti savus paveikslus.

Renginys truko dvi valandas. Nors šios meninės dirbtuvės vyko šeštadienį, nė vienas nesigailėjo jose dalyvavęs.

Irenos Vaicekauskienės nuotr.

2017-ieji – Tautinio kostiumo metai

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Aldonos Vaicekauskienės nuotr.

Dzūkaiško tautinio kostiumo pavyzdys Lietuvos nacionalinio muziejaus parodoje

Lietuvos Respublikos Seimas ypatingos skubos tvarka 2016 m. priėmė nutarimą „Dėl 2017 m. paskelbimo Tautinio kostiumo metais“. Šiuo dokumentu įvertino tai, kad viena iš svarbiausių Europos Sąjungos regioninės politikos krypčių yra regioninio, istorinio ir kultūrinio savitumo išsaugojimas. Pabrėžta tautinio kostiumo, kaip vieno iš tautos ir valstybės simbolių, etninio tapatumo ir nacionalinės kultūros išraiškos formos, svarba.

Vyriausybės sudaryta Tautinio kostiumo metų komisija parengė Tautinio kostiumo metų programą ir pradėjo parengiamuosius darbus. Programa plati ir įspūdinga. Pasiūlyta ją įgyvendinant dalyvauti Etninės kultūros globos tarybai, Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacijai, Lietuvos dailininkų sąjungai, Lietuvos tautodailininkų sąjungai, viešosioms įstaigoms „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“ ir „Tomaga“, Pasaulio lietuvių bendruomenės

atstovybei Lietuvoje, Vilniaus dailės akademijai, savivaldybėms ir savivaldybių biudžetinėms įstaigoms (ir skirti savivaldybių biudžetų lėšų veiksmams atlikti).

Teko dalyvauti viename iš pirmų renginių, skirtų Tautinio kostiumo metams. Tai buvo tarptautinė konferencija „Tautinis kostiumas šandien“, vykusio vasario 13–14 dienomis Lietuvos nacionaliniame muziejuje Vilniuje. Ją suorganizavo Lietuvos nacionalinis kultūros centras, Lietuvos nacionalinis muziejus, Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetas, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija.

Konferencijos organizatoriai pabrėžė, kad tautinis kostiumas šandien, kaip etninio tapatumo forma, yra šalies kultūros išraiška, neatskiriama mūsų istorijos paveldo dalis, vienas iš svarbiausių tautos ir valstybės simbolių. Juo vilkima per nacionalines ir šeimos šventes, tarptautiniuose renginiuose.

Jau seniai pastebėta, kad apie skirtingų tautų papročius, pasaulėjautą ir grožio supratimą iškalbingiausiai liudija jų drabužiai. Ši mintis paskatino išsaugoti etninių tradicijų savitumą ypatingoje simbolinėje aprangoje – tautiniame kostiume.

Vis labiau įsigalintis kostiumo variantas – kiek įmanoma tiksliai rekonstruota XIX–XX a. pradžios lietuvių tradicinė apranga. Ją atkurti padeda išlikę senoviniai drabužiai, anų laikų piešiniai bei aprašymai ir moksliniai šio istorinio paveldo tyrimai.

Lietuvos nacionalinio kultūros

centro atstovė dr. Teresė Jurkuvienė pristatė tautinių kostiumų ypatumus ir jų gamybos perspektyvas, pasidžiaugė, kad centras šiuo metu sulaukia itin daug užsakymų – per metus pagaminama beveik 500 kostiumų. Vyko diskusija apie gamybos problemas, susijusių amatų išsaugojimą, aptarti Tautinio kostiumo metų tikslai ir tikėtini rezultatai. Lietuvos nacionalinio muziejaus Etninės kultūros skyriaus vedėja dr. Elvyda Lazauskaitė pristatė muziejaus vaidmenį atkuriant ir gaminant tautinius kostiumus.

Apie tautinio kostiumo politiką savo šalyse pasakojo užsienio specialistai. Estijos liaudies meno ir amatų sąjungos pirmininkė atskleidė kostiumo gamybos savo šalyje ir jo pritaikymo moderniam dizainui, kur derinami tradiciniai raštai ir spalvos, išlaikomas etninės aprangos stilius, paslaptis. Norvegijos tautinio kostiumo instituto atstovai pasidžiaugė, kad jų tautiniam kostiumui jau apie du šimtus metų.

Pranešimus apie asmeninio bei tautinio kostiumo kolektyvams įsigijimo galimybes, šiuos rūbus gaminančių įmonių darbo problemas ir vaikų tautinius kostiumus konferencijoje skaitė Klaipėdos etnokultūros centro Liaudies dailės studijos koordinatorė Elena Matulionienė, UAB „Pas Mariją“ direktorė Marija Simanavičienė iš Panevėžio, VšĮ „Tautinio kostiumo

Rinktinės juostos

studija“ direktorė Asta Vandytė iš Kauno ir folkloro ansamblio „Serbentėlė“ vadovė Daiva Bradauskienė.

Lietuvos nacionalinio muziejaus atstovai sudarė galimybę aplankyti parodą, kurioje puikavosi visų Lietuvos regionų eksponatai. Mane labiausiai domino dzūkiškas kostiumas. Nors aplinkiniuose muziejuose nemažai senovinės aprangos detalių, bet visą kostiumą surasti būtų sunkoka. Tautinio kostiumo specialistai pabrėžė, kad per mažai turime eksponatų muziejuose, todėl nereikia jų tik atkurti, galima interpretuoti, bet nenuklystant nuo regiono ypatumo.

Marškinių rankogalio pavyzdys

„Protėvių valdovų ir partizanų kovų keliais“

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Vasario 11 d. Kazlų Rūdos savivaldybėje vyko ketvirtasis žygis „Protėvių valdovų ir partizanų kovų keliais“, skirtas Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Tauro apygardos vadui kapitoniui Aleksandrui Grybinui-Faustui (1948–1949 m.) atminti. Jo organizatoriai – Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Vinco Kudirkos Marijampolės apskrities skyrius ir Lietuvos šaulių sąjunga. Šiame žygyje dalyvavo per 1000 asmenų, tarp jų ir vienuolikos žmonių grupė iš Punsco krašto. Su jais į žygį leidosi keturi lenkų tautybės asmenys.

Pėsčiųjų žygis kasmet yra kitoks. Jis skiriamas vienam kurios nors apygardos nusipelnusiam partizanų vadui. Šį kartą pagarba atiduota Aleksandrui Grybinui-Faustui. Faustas, tai vienas iš LLKS Tarybos 1949 m. vasario 16-osios deklaracijos signatarų. Sovietų okupacijos laikotarpiu platino pogrindžio spaudą. Už savo veiklą buvo suimtas ir penkias savaites tardomas kalėjime. Į partizanų gretas stojo 1945 m. vasarą. Faustas žuvo išduotas. Grįždamas po vizitacijos Šakių apskrityje netoli savo bunkerio pateko į pasalą ir buvo sunkiai sužeistas, tačiau spėjo sunaikinti su savim turėtus dokumentus, o po to nusišovė. 1998 m. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu jam suteiktas Vyčio Kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinas (po mirties).

Šiame, kaip ir kasmet, žygio buvo

Mūsų krašto žygeiviai su Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos V. Kudirkos Marijampolės (apskrities) skyriaus pirmininku Edgaru Rašimu (centre)

du maršrutai. Vieno ilgis 22 km, kito – 35 km. Tradiciškai punskiečiai pasirinko ilgesnį kelią, vedantį pro Višakio Rūdą, Šaltinėlių, Žalgirio rinktinės vado lt. Felikso Žindžiaus-Tigro, Jūrininko-Slapuko, Žalgirio rinktinės vado Jono Kleizos-Žalvario, partizanų Sutkų šeimos ir Putino Tauro apygardos vado plk. Aleksandro Grybino-Fausto žūties vietą ir bunkerį, Liepą Motinėle, paminklą Tauro apygardos Žalgirio rinktinės partizanams atminti. „Keli mūsų žygeiviai turėjo įveikti apie 40 km trasą, – juokdamasis pasakojo punskiečių grupės vadovas Antanas Baudys. – Jie tiesiog pasiklydo,

nepamatė kelrodžio ir turėjo grįžti kelis kilometrus atgal į nustatytą žygio trasą.“ Žygio maršrutą parenka Lietuvos savanoriai. Jie tikrina kelius, nustato kontrolinius punktus, kuriuose ne tik antspaudojamos žygeivio kortelės, bet ir suteikiama trumpa informacija apie sustojimo vietą, primenančią svarbius istorinius įvykius. Nustatinėjant trasą nemažai pastangų įdeda Mindaugas Lietuvininkas. Anot A. Baudžio, jis kelis kartus įveikia nustatytą kelią, patikrina kelrodžių matomumą ir pan. Kadangi ketvirtojo žygio keliai vedė pro miškus ir kaimelius, dalyviams netrukde automobilių judėjimas,

buvo galima ramiai keliauti siaurais takeliais, įveikinti upelius, griovius. Viename poste žygeiviai ragavo itin specifiško skonio arbatos. „Žmonės buvo taip ištroškę, kad pritrūko arbatos. Teko jos išvirti iš ten buvusių augalų. Tai buvo juodų uogų ir mūsų krašte berlynu vadinamo augalo mišinys. Arbata nepakartojamo skonio. Organizatoriai pasakojo, kad tokį viralą virdavosi miško broliai“, – sako A. Baudys.

Punskiečiai teigia, kad šis žygis buvo ypatingas ne tik tuo, jog turėjo galimybę paragauti specifinės partizanų arbatos ar keliauti ypač ramybe kvėpiančiais miško takais, bet ir galėjo nešti Punsko vardu pažymėtą vėliavą, kurią jiems padovanojo žygio organizatoriai. Anot punskiečių žygeivių vadovo, „žygio organizatoriai pastebėjo, kad tris kartus žygyje dalyvavę lietuviai, atvykę iš kitapus, žygiuoja be savo vėliavos. Jie nusprendė, kad ketvirtame žygyje mums tokią padovanos. Taigi prieš kelionę mums buvo įteikta graži trispalvė su Vyčiu ir užrašu „PUNSKAS“. Be to, organizatoriai paprašė, kad sugrįžę namo įteiktume ją Punsko valsčiui. Tą prašymą mes ir patenkinome. Pagaliau tokia trispalve, kokios dar niekada neturėjome, galės džiaugtis visi Punsku atstovaujantys lietuviai“. Pasirodo, kad nešti savo vėliavą – pats malonumas. Jos turėjimas rankose teikė energijos ir stiprybės. Kelyje teko slysti ir kristi, bet vėliavos iš rankų nei vienas nepaleido.

Vėliava buvo perduota viršaičio pavaduotojui Jonui Vaičiuliui po Vasario 16-ajai skirto žygio Punsko apylinkių kaimais (įveikta 15 km). Savivaldybės atstovas, ją priimdamas, džiūgavo, kad vėliava galės keliauti su šio krašto lietuviais, pavyzdžiui, su

krepšinio komandomis, jų sirgaliais ir muzikuojančiais, dainuojančiais ar šokančiais ansambliais. Tad belieka kantriai laukti Lietuvos ar užsienio miestuose ir miesteliuose plevėsujančios trispalvės.

Vėliavos įteikimo dieną žygeiviai dalijosi savo išpūdžiais, žygio svarba žmogui ir Lietuvai. Punskietis Juozas Žekiauskas pasakojo, kad kiekvieno žygio Lietuvoje tikslas – skiepyti meilę tėvynei, pilietiškumą, priminti Lietuvos skausmus žengiant nepriklausomybės ir laisvės link. „Žygis vienija žmones, skatina bendradarbiavimą, uždega vienas kito palaiškymo jausmą“, – priduria. Vienas iš žygyje dalyvavusių lenkų Robertas Soldynskis (Robert Sołdyński) iš vietovės Kovale Oleckie, aktyviai dalyvaujantis Jotvingių ir prūsų bendrijos organizuojamose šventėse, mielai dalijosi savo patirtimi. Keliaudamas su punskiečiais žavėjosi ne tiek miškinga teritorija ir vaizdais, kiek krašto praeitimi, svarbiais įvykiais. Istorija nuolat stebina, o laikui bėgant sužinoma vis daugiau naujų dalykų, kurie patraukia ir kitataučių dėmesį. Jis pripažįsta, kad šiandien sunku įsivaizduoti, kaip žmonės sugebėjo gyventi ir išgyventi bunkeriuose.

Juose šalta, drėgna ir tamsu. Tokiomis sąlygomis greitai plečiasi pelėsis, pradeda augti grybai, veisiasi diena ir naktį krutantys gyviai. „Kažin ar mes šiandien sugebėtume bent tris dienas išbūti bunkeryje?“ Jis džiaugėsi, bet kartu ir stebėjosi, kad šiame žygyje dalyvavo tiek Lietuvos jaunimo. Tai reiškia, kad jaunas žmogus nebijo iššūkių, gali aukoti drąsą šiandieninei Lietuvai ir jos herojams. „Juk taip irgi išreiškiama meilė ir pagarba savam kraštui“, – teigia dalyvis. Belieka pridurti, kad tikrai galima savo tautą palaikyti tyliai žengiant ištvermės ir nenusipėjamų iššūkių keliu. Anot J. Vaičiulio, Punsko krašto žmonių dalyvavimas žygyje, tai ne tik savo lietuviškos žemės lopinėlio, bet ir visos Lietuvos garsinimas.

Visi mūsų krašto žygeiviai dėkoja Punsko savivaldybei, pasirūpinusiai transportu nuvežti dalyvius į Višakio Rūdą ir priėmus vėliavą keliauti protėvių valdovų ir partizanų kovų keliais.

Punskiečiai ragina ir kitus dalyvauti žygiuose. Plačiau pasiskaityti apie kasmet rengiamus Lietuvoje pėsčiųjų žygius galima interneto tinklalapyje <https://pesciujuzygiai.lt/>.

Punska krašto žygeiviai

Rytines šv. Mišias tepuošia skambanti giesmė

BOŽENA BOBINIENĖ

Klebonaujant prelatui kun. Ignui Dzermeikai (1967–1993) Punsco parapijoje, šalia didžiojo bažnytinio choro, pradėjo burtis jaunimo grupelės, kurios sekmadieniais 8.00 val. ateidavo giedoti į rytines lietuviškas šv. Mišias. Mat vyresnieji nuo senų laikų prie vargonų rinkosi per Sumą. Tokia Punsco krašto jaunimo veikla nebuvo pastovi. Apie 1968-uosius susibūrė keletas merginų, kurias giedoti mokė tuometinis vikaras kun. J. J. Macekas. Po jų apie 1980-uosius atėjo kita mergaičių grupė, kurią giesmių pradėjo mokyti pats klebonas I. Dzermeika,

o vėliau vargonininkas Eugenijus Parakevičius. Paskui tam tikrą laiką rinkosi vien vaikinai (Jono Uzdilos iniciatyva). Apie 1990-uosius pavyko suburti bendrą jaunimo chorą, kurį sudarė Punsco krašto dirbantis, studijuojantis jaunimas bei lietuviškų mokyklų moksleiviai. Choras ir buvo vadinamas jaunimo bažnytiniu choru. Jam vadovavo vargonininkas Eugenijus Parakevičius. Ši grupė buvo labai atsakinga: kiekvieną savaitę nustatytu laiku repetavo dabartinio parapijos namo salėje. Išmokę giesmes, jaunieji giesmininkai giedodavo kiekvieną sekmadienį ir per šventes. Jie

puošdavo ir vyresniųjų draugų choristų santuokas, mūsų krašto kunigų primicijas, o per Velykas – išeidavo į miestelio gatves lalauti.

Deja, jaunimo bažnytinis choras, nors gyvavo gana ilgą laiką, po 2000-ųjų pamažu išsisklaidė. Vyresnieji perėjo giedoti į didįjį chorą, o jaunesnieji iškeliavo į pasaulį, išvyko mokytis. Atėjo laikas, kai jaunųjų giesmininkų veikla lyg ir užgeso...

Tačiau pati idėja buvo puiki, todėl po pertraukos, 2009 m. gruodį, jaunimo choras vėl atgijo. Atsirado žmonių, kuriems artima Bažnyčia ir miela muzika, todėl rytinėse Mišiose vėl skambėjo jaunųjų balsai. Giedojimo tradiciją tarp jaunimo atgaivino Viktoras Šliaužys (tuomet Kauno medicinos akademijos studentas, aistringas muzikantas, bendraujantis su Jėzuitų bažnyčios chorą). Jis pakalbino ir subūrė Punsco balsingo jaunimo grupę, kuriai ėmėsi vadovauti tuometiniai Punsco Kovo 11-osios licėjaus moksleiviai Vida Bobinaitė ir Albertas Šliaužys. Beje, šis choras ateidavo į bažnyčią giedoti ne kiekvieną sekmadienį, o maždaug kartą per mėnesį. Jaunimas pats grodavo ir giedodavo jėzuitų repertuarą. Tačiau ir ši jaunų žmonių grupė veikė neilgai: studijuoti išsiruošė chorelio vadovai ir giesmininkai. Netrukus jaunimas vėl išsisklaidė...

Nuostabios lietuviškos giesmės plačiai skambėdavo eiliniaus sekmadieniais ir švenčių metu tik

Iš kairės: Alicija Liaukevičienė, Gražina Žilinskienė, Eugenijus Parakevičius, Alicija Baranauskienė, Božena Bobinienė

Kvartetas Žagarių bažnyttéléje Bažnytinių chorų šventės metu

per Sumą. Liūdnoka buvo per rytines šv. Mišias – per jas giedodavo pats vargonininkas, šiek tiek padedamas susirinkusių bažnyčioje žmonių. Norėjosi, kad bent psalmes kas nors padėtų vargonininkui giedoti, kad kunigui dažniau kas patalkintų skaitant skaitinius.

Gyvenimas rodo, kad nepakan-ka norėti ar galvoti. Reikia tiesiog daryti.

2014 m. pasisiūliau pati paskaityti skaitinius, pakalbinau gerą mūsų dainininkę Aliciją Baranauskienę, kad pagiedotų psalmes. Ji mielai sutiko ir taip abi sekmadieniai patarnaudavom Mišiose. Būdavo, kad „mano“ giesmininkė negalėdavo ateiti. Tada nedrąsiai pati bandžiau giedoti psalmes. Kun. Mariaus Talučio paskatintos, aš ir dvi Alicijos (prie mūsų prisijungė Alicija Liaukevičienė) per 2015 m. Velykas

giedojome a cappella lotynišką himną „Victimae Paschali Laudes“. Mus palaikė ir drąsino ne tik kunigai, artimieji, bet ir svetimi žmonės. Matėme, kad tai turi prasmę. Manau, tai buvo pati pradžia to, kas įvyko vėliau.

Alicija Baranauskienė, susitarus su vargonininku, pradėjo giedoti jaunavedžiams per sutuoktuves. Neilgai trukus į sutuoktuvų šv. Mišias

giedoti atėjo dar 2 dalyvės – Alicija Liaukevičienė ir Gražina Žilinskienė (altai). Vargonininko parinktos giesmės skambėjo labai gražiai, visiems jos patiko. Tada Eugenijus Parakevičius nusprendė jau rimtai suburti grupelę, kuri giedotų dažniau. Prie minėtos trijulės pasikvietė ir mane, nes trūko vieno soprano. Mes visos dainuojame Punsco LKN ansambliuose, Gražina – dar gieda ir didžiajame bažnytiniame chore, tad dirbti kartu su vargonininku nebuvo sudėtinga. Rimtai parepetavusios Punsco parapijos salėje, 2015 m. vasarą pradėjome keturiose giedoti Punsco bažnyčioje. O per Žolinių rytines šv. Mišias kun. Marius Talutis paskelbė, kad gieda kvartetas (kaip jis tada pajaukavo) „Elegancija“ arba „Jaunystė“.

Aišku, mes jokio pavadinimo neturime. Tiesiog esame Punsco parapijos bažnytinis kvartetas. Giedame, kiek įstengiame sekmadieniais susirinkti (jei netrukdo darbai, pareigos). Repetuojame prieš kiekvieną svarbesnę šventę ar norėdamos išmokti naujų vargonininko Eugenijaus parinktų giesmių, kurių, beje, nemaža

Žagariuose 2016 m. gegužės mėn.

dalis – tai pirminio jaunimo choro repertuaras.

„Sutuokėmė“ ne vieną mūsų krašto jaunąją porą ne tik Punske, bet ir Smalėnų bažnyčioje. Giedojome Punske licėjaus 60-ojo jubiliejaus proga aukotų šv. Mišių metu. Kartu su Punske bažnytiniu choru dalyvavome Žagarių bažnytinių chorų šventėje.

Pabaigoje dar pateiksiu vieną labiausiai įsiminusių įvykių. 2016 m. rudenį buvome pakviesti giedoti per sutuoktuves Smalėnų bažnyčioje. Atvykus į šventovę mus pasitikęs kun. Marius pranešė, kad dingę elektra ir vargonai, deja, neveiks. Ką daryti? Juk nebėgsim. Teks giedoti be akompanimento, prieblandoje. Šv. Mišios atnašautos degant žvakėms (seselė Marija sunešė jas iš visų sandėliukų). Kai atėjo laikas jaunųjų priesaikai, staiga užsidegė visi šviestuvai, „atgavo balsą“ vargonai, iškilmingai pagiedojome aukojimui giesmę. Po to – vėl užgeso šviesa, bažnyčia jau beveik paskendo tamsoje, o mes – visiškai tyloje susirinkusiems giedojome gražiausias giesmes. Tikime, kad ši santuoka, sudaryta su nedidelėmis kliūtimis, bus tvirta ir laiminga.

Viliamės, kad mūsų kvartetas greit nesubyrės, bent iki to laiko, kol atsiras daugiau norinčiųjų giedoti ir tęsti giedojimo rytinėse šv. Mišiose tradiciją.

Platesnė medžiaga apie bažnytinius chorus bus pateikta leidinyje apie Punske parapiją, kurį „Aušros“ leidykla žada išleisti šiais metais parapijos 420-ojo jubiliejaus proga.

Informacija apie chorus vis dar kaupiama. Jei kas turite žinių arba nuotraukų, susijusių su bažnytinių chorų veikla, prašom pasidalinti ir pranešti „Aušros“ leidyklos redakcijai, šio straipsnio autorei.

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašom 1 proc. pajamų mokesčio skirti Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai!

KRS: 0000270261, cel szczególowy ZS w Sejnach 3888

Iš anksto tariame nuoširdžiausiai AČIŪ!

Seinų „Žiburio“ bendruomenė

BRANGŪS SKAITYTOJAI!

Mūsų vaikų darželio auklėtinių gerovė, aukštesnė mokymo, auklėjimo kokybė priklauso nuo mūsų visų bendrų pastangų bei geranoriško indėlio. Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie paaukojo mūsų įstaigai 1 % pajamų mokesčio. Už surinktas lėšas nupirktos didaktinės priemonės logopediniams užsiėmimams bei dalis kėdučių salėms. Šiais metais vėl galima tokią paramą darželiui skirti.

KRS: 0000270261, cel szczególowy PRZEDSZKOLE SAMORZĄDOWE PUŃSK 4292

Punske savivaldybės vaikų darželio bendruomenė

DĖMESIO!

Skelbiame vaikučių priėmimą į Punske savivaldybės vaikų darželį 2017/2018 m. m. Priimame vaikus nuo 3 metų, išimties tvarka (jeigu vaikas pakankamai savarankiškas) – nuo 2,5 metų. Norint užrašyti į darželį reikia užpildyti priėmimo lapą. Užrašinėjama bus iki šių metų balandžio 15 dienos.

Nuoširdžiai kviečiame.

*Ilgiausių metų palinkėsim,
Tegul nebus juose rudens,
Takai tebus pavasario gėlėm nusėti
Ir laimė širdyje gyvens.
Giedrų dienų tegul nestinga,
Daug sukakčių dar Jums atšvęsti,
Dainuot širdy gyvenimą kas dieną
Ir laimėj bei džiaugsmę gyventi!*

Garbingo 80-ojo gimtadienio proga
Joną Vaznelį nuoširdžiai sveikina bei
stiprios sveikatos, Dievo palaimos, dar
daug gražių gyvenimo akimirų linki

*Žmona Veronika, vaikai Janina,
Kazimieras ir Natalija su šeimomis,
brolis Juozas su žmona ir
krikšto sūnus Petras su šeima*

Brangi Dalia ir Valdai,

*Debesų švelnumas neprilygsta jausmui,
Patirtam kartu gyvenime bendram.
Nepriylgsta aistrai skrydis paukščio,
Nes patirti duota tai ne kiekvienam.*

*Kur galėtum rasti dangų savo sielai,
Jei ne Jūsų tyros laimės namuose?
Kur galėtum pasislėpti vienai dienai,
Jeigu ne pas Jus – laimingų širdyse?*

*Gera mums pajusti Jūsų šeimos laimę
Ir žinot, kad vietos čia visiems užteks.
Dovaną priimkit – mūsų visų meilę –
Tegu Jūsų dangus niekad neužtams.*

Sidabrinio Jubilėjaus proga
Dalytę ir Valdą sveikina

Piršlys Albinas su šeima

*Jūs eikit kartu, tvirtai rankom sukibę,
Tas kelias viliojantis, ilgas, sunkus.
Ir veskitės pagarba, meilę, kantrybę
Per rytą ir vakarą – ilgas metus...*

Vasario mėnesį **Dalia ir Valdas Pečiuliai**
šventė 25-ąjį vestuvių Jubiliejų.
Ta proga norėtume Jiems palinkėti daug
laimingų, sveikų, saulėtų, išsvermingų,
pilnų naujų idėjų metų kartu.

Tėvai bei vaikai: Rasa, Robertas, Rita

KALĖDINIO KRYŽIAŽODŽIO,

išspausdinto „Aušros“ 2016 m. 24 nr.,
atsakymas – *Lai Kalėdų džiaugsmas ir
ramybė lydi Jus visus metus.*

Teisingą sprendimą atsiuntė 25 asmenys.

Iš jų burtų būdu nustatyta laimėtoja
Alicija Krakauskienė iš Žvikelių.

Sveikiname!

ŠILTINIMAS PUTOMIS

CELS

Reikliems

Viktoras Misiukonis,
tel. 534 535 288

www.cels.pl

2017 m. Punsco-Seinų-Suvalkų krašto lietuvių kultūriniai renginiai

RENGINIO PAVADINIMAS	DATA	VIETA	RENGĖJAI
Lietuvių tautos globėjo šv. Kazimiero diena – koncertas	kovo 5	Seinų LN	Šv. Kazimiero draugija
Kovo 11-osios minėjimas	kovo 10	Kampuočiai	Punsco ir Seinų krašto lietuviškos mokyklos
Kovo 11-osios minėjimas	kovo 11	Punsco LKN	Punsco licėjus
Teatro diena – „Melpomenės drugelio“ apdovanojimai, „Kregždės“ premjera	kovo 18	Punsco LKN	Punsco LKN
XXVI vaikų teatrų festivalis	balandžio 1	Seinų LN	Seinų LN, LLD
Pasaulio lietuvių vaikų ir jaunimo teatrų apžiūros „Šimtakojis 2017“ regioninis turas	balandžio 2	Punsco LKN	LNKC, Punsco LKN
„Pašešupių“ koncertas	balandžio 22	Punsco LKN	Punsco licėjus
Atvelykis – Velykinio meno konkursas-paroda	balandžio 23	Punsco LKN	LLEKD
III lietuviškų šokių festivalis „Raitakojis“	balandžio 30	Punsco LKN	Punsco LKN
Choreografinio sambūrio „Jotva“ koncertas, skirtas Motinos dienai	gegužės 6-7	Punsco LKN	Punsco LKN
Jotvingių Jorė	gegužės 7	Jotvingių-prūsų gyenv.	Jotvingių ir prūsų bendrija
Punsco LKN choro „Dzūkija“ 60-metis	gegužės 14	Punsco LKN	Punsco LKN
Poezijos pavasaris	gegužės 17-18	Punsco ir Seinų kraštas	„Aušros“ leidykla
Jubiliejiniai poezijos skaitymai (Suvalkų lietuvių draugijos „Vienybė“ 110 metinės, LLD Suvalkų skyriaus 55 metinės, „Suvalkiečio“ 25 metinės ir 25 metai, kai Suvalkuose atnašaujamos šv. Mišios lietuvių kalba)	gegužės 20	Suvalkai	LLD Suvalkų skyrius
Kapelos „Klumpė“ ir šokių grupės „Vyčiai“ koncertas	gegužės 20	Punsco LKN	Punsco LKN
Koncertas, skirtas Motinos dienai	gegužės 26	Seinų LN	Seinų LN
IV bažnytinių chorų susitikimai „Giesmių pynė Marijai“	gegužės 27	Žagarių bažnyčia	Šv. Kazimiero draugija
Klojimo teatro premjera	gegužės 27-28	Punsco skansenas	Punsco LKN
XV vaikų dainų konkursas „Dainorėlis“, „Puniukų“ koncertas	birželio 4	Punsco LKN	Punsco LKN
Dramos studijos spektaklis po atviru dangum	birželio 10	Jotvingių-prūsų gyenv.	Punsco LKN

RENGINIO PAVADINIMAS	DATA	VIETA	RENGĖJAI
„Popietė su daina“ – „Balsynėlio“ koncertas	birželio 11	Punsko LKN	Punsko LKN
Punsko pagrindinės mokyklos ir gimnazijos šventė	birželio 14	Punsko LKN, mokykla	Punsko mokykla
Teatrų popietė Seinų LN	birželio 18	Seinų LN	Seinų LN, Seinų mėgėjų teatras
Rasos šventė, Joninės	birželio 24	Šilainė	LLEKD, LLD
Lietuviškų ansamblių sąskrydis	birželio 25	Burbiškiai	LLD
Tarptautinė teatro stovykla, „Kregždutės“ premjera	birželio 28- liepos 2	Punsko LKN	Punsko LKN
Mindaugo karūnavimo šventė	liepos 1	Seinų LN	Seinų LN
Lietuvos himno giedojimas	liepos 6	Punskas, Seinai, Suvalkai	Punsko savivaldybė, kapela „Klumpė“, Seinų LN, LLD Suvalkų skyrius
XXVI klijimo teatrų festivalis, skanseno 25-metis	liepos 9	Punsko skansenas	Punsko LKN
Oninės	liepos 29	Šilainė	LLEKD, „Kaimynai“
XXIV estradinių dainų šventė	rugpjūčio 12	Punsko LKN	LLJS
Duonos, medaus ir pieno šventė	rugpjūčio 13	Šilainė	LLEKD, „Kaimynai“
Punsko parapijos 420 m. minėjimas – iškilmingas Valsčiaus tarybos posėdis, konferencija	rugpjūčio 14	Punsko savivaldybė	Punsko savivaldybė
Koncertas „Likimo pažymėti“	rugpjūčio 14	Punsko LKN	„Jotvos veteranai“
Žolinės	rugpjūčio 15	Punskas	Punsko savivaldybė, LKN, LLEKD, LLD
Rudenėlio šventė – linų rovimas	rugsėjo 10	Punsko skansenas	LLEKD, valsčius
Baltų vienybės diena, susitikimas ant Baltų vienybės kalno	rugsėjo 22	piliaikalniai	Jotvingių ir prūsų bendrija, LLEKD
Rudens gėrybių šventė su prozos skaitymu	spalio 1	Suvalkai	LLD Suvalkų skyrius
XV tarptautinė kapelių šventė	spalio 7	Seinų LN	Seinų LN
XI muzikuojančių šeimų šventė	spalio 15	Punsko LKN	Punsko LKN
XV rudens literatūriniai skaitymai	spalio 20	Punsko LKN	„Aušros“ leidykla
Vėlinių koncertas	spalio 31	Punsko LKN	Punsko LKN
Vėlinių koncertas	lapkričio 5	Seinų LN	Seinų LN
Vėlinės	lapkričio 5	Suvalkai	LLD Suvalkų skyrius
XXIV tautinių mažumų susitikimai	lapkričio 26	Punsko LKN	Punsko LKN
Metraščio „Terra Jatwezenorum“ pristatymas	gruodžio 9	Punsko valsč. svetainė	„Aušros“ leidykla
Adventinis vakaras	gruodžio 17	Seinų LN	Seinų LN
Kalėdinis koncertas	gruodžio 19	Punsko LKN	Punsko muzikos mokykla, Punsko Kovo 11-osios licejaus choras „Pašešupiai“

Lietuvos žiniasklaida

2017 02 22 – 03 08

Ko gero, pirmą kartą Lietuvoje valstybinės įstaigos darbuotojai sukilo prieš savo vadovą. O ir įstaiga ne bet kokia – Vyriausybės kanceliarija. „Vyriausybės kanceliarijoje – maištas prieš M. Dargužaitę“, „Pavaldiniai verčia Vyriausybės kanclerę“ – skambiai skelbė antraštės šalies žiniasklaidoje.

„Vyriausybės kanceliarijos darbuotojai surinko parašus po petičija, kuria prašo premjero Sauliaus Skvernelio spręsti dėl kanclerės Mildos Dargužaitės galimybių toliau vadovauti.

Darbuotojai rašo, kad, kanclere paskyrus M. Dargužaitę, jie nuolat patiria stresą ir neigiamus emocinius išgyvenimus, bei išvardina, kodėl taip yra. Pavyzdžiui, petičijoje rašoma, kad M. Dargužaitė duoda neaiškius pavedimus ir nenurodo laukiamų rezultatų, nuolat keičia nuomonę dėl sutartų dalykų, kai kurie darbuotojai priversti dirbti iki vėlaus vakaro ar net nakties bei savaitgaliais, bet pastangos lieka neįvertintos, užduotys turi būti perdaromos nepateikus jokio racionalaus paaiškinimo, kodėl taip daroma.

Dokumente teigiama, kad padalinių vadovai iš susitikimų su M. Dargužaitė grįžta su neigiamomis emocijomis, susitikimų metu kanclerė nevaldo emocijų, todėl diskusijų nėra arba jos tampa niekinės: visi bijo išreikšti savo nuomonę.

(...) Petičijoje tvirtinama, kad M. Dargužaitė dirba nekonstruktiviai, nesuvaldo procesų, negėba priimti adekvačių sprendimų. „Drištame teigti, kad Vyriausybės kanceliarijos, net ministro pirmininko, įvaizdis, esant tokiam vadovui,

menkinamas“, – rašė portalas delfi.lt.

Tiesa, gal parašyti petičiją kanceliarijos darbuotojus paskatino ir nerimas dėl savo likimo po M. Dargužaitės LRT televizijos laidoje „Dėmesio centre“ išsakytų planų žymiai sumažinti biurokratinį aparatą. Ji sakė: „Savo darbuotojams kanceliarijoje paskelbėme apie pertvarką – pradedame nuo savęs. Per pirmą etapą sumažinsime 20 proc. etatų. Vėliau, kai bus kuriami bendrieji paslaugų centrai, turbūt bus mažinama ir daugiau.“

Pasak Vyriausybės kanclerės, dabar yra daugiau kaip 500 viešojo sektoriaus organizacijų, kurių veikla priklauso nuo centrinės valdžios. Per ketverius metus 150 turėtų būti uždaryta.

Vis dėlto M. Dargužaitė iš pradžių, anot portalo lrytas.lt, šiuo klausimu nebuvo linkusi bendrauti su žurnalistais. „Po Vyriausybės kanceliarijos darbuotojų pasirašytos petičijos ir prašymo premjerui Sauliui Skverneliui pagalvoti, ar kanclerė Milda Dargužaitė toliau gali vadovauti, ji Seime bėgo nuo žurnalistų ir vengė atsakymų. Seimo Audito komiteto posėdyje dalyvavusi M. Dargužaitė nepanoro atsakyti į žurnalistų klausimus dėl pavaldinių petičijos. „Ar darbuotojai gali būti patenkinti, jeigu daroma reforma?“ – bėgdama nuo klausimų tik klausė Vyriausybės kanclerė. Ji nenorėjo vertinti petičijoje išdėstytų priekaištų, nes esą jos nematė.“

Po kelių dienų M. Dargužaitė vis dėlto „Verslo žinioms“ pasakė, ką mano apie petičiją parašiusius pavaldinius. „Norint ką nors padaryti, ypač įgyvendinti reformas, reikia

įveikti didelį pasipriešinimą naujojiškumui. Reikalingi įvairiausi darbo su žmonėmis būdai. Kai kurie tų būdų jiems pasirodo per griežti. Žmonės čia nėra pripratę prie kritikos, prie pasiūlymų daryti ką nors kitaip arba prie kvestionavimo. Kai ateina kas nors iš išorės ir klausia, o kodėl jūs taip darote, jiems tai atrodo kaip įžeidimas ar nepagarba jų darbui“, – teigė M. Dargužaitė. Kalbas apie jos ūmų charakterį ji vadino gandai ir mitais, sakydama, kad dirbant sunkiai būna ir griežtesnio kalbėjimo, kuris yra „normalus darbo pobūdis“. Ji taip pat pažymėjo, kad kanceliarijoje žmonės pratę dirbti „pagal aiškias instrukcijas“ ir nemažai daliai trūksta iniciatyvos teikiant siūlymus, kaip išspręsti problemas.

Portalas delfi.lt rašė apie Vyriausybės vadovo S. Skvernelio reakciją į 70 kanceliarijos darbuotojų petičiją. „Aš dar nemačiau paties (nežinau, kaip įvardinti) rašto ar petičijos, skundo, tikrai paskaitysiu, kokie išdėstyti argumentai, dėl ko taip atsitiko. Tas komunikavimas viduje vyksta. Suprantu: krūvis yra didelis, įtampa irgi nėra maža, reikalavimai pakankamai dideli, bet faktas, kad nebus priimti jokie sprendimai, kol nebus išklaudyta ir viena, ir kita pusė. Esminis dalykas, kad Vyriausybės kanceliarijos darbas turi vykti sklandžiai, o tie vidiniai atskirų darbuotojų pasitenkinimai, vieno ar kito vadovo pozicija neturi kenkti nei bendram Vyriausybės darbui, nei kanceliarijos darbui.

Paklaustas, ar M. Dargužaitė gali dirbti kanclerės darbą, premjeras sakė kol kas to nevertinantis. „Tadačiau vidinė Vyriausybės kanceliarijos

problema bus išspręsta vienu ar kitu būdu“, – straipsnyje „S. Skvernelis – apie M. Dargužaitę: problema bus išspręsta“ rašė portalas.

Pastaruoju metu vos ne kasdien šalies žiniasklaidoje pasirodo skaitytojų rašinių apie skurdą, nepaprastai išaugusias kainas, mažas pensijas ir atlyginimus Lietuvoje. Netruksta ir specialistų komentarų apie šalies ekonomikos perspektyvas, apie tai, kas laukia ateityje būsimų pensininkų ir darbuotojų, atskirų šalies regionų. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba „Sodra“ pradėjo skelbti vidutinius visų šalies įmonių darbuotojų atlyginimus.

Portale lrytas.lt „SEB“ banko vyriausiasis analitikas Tadas Povilauskas ta proga džiaugsmingai rašė: „Vidutinis darbo užmokestis 2016 metais šalyje augo bent trečdaliui šalies gyventojų. Remiantis „Sodros“ duomenimis, minimalios mėnesio algos (MMA) didinimas ir, tikėtina, sumažėję vokeliuose mokamų atlyginimų mastai, tiesiogiai padidino oficialią algą maždaug 300 tūkst. darbuotojų. Dar bent 100 tūkst. asmenų, anksčiau uždirbusių daugiau negu MMA, taip pat gavo didesnę algą. (...) Vidutinis mėnesio darbo užmokestis iki mokesčių Lietuvoje paskutinį 2016 metų ketvirtį buvo 822,8 eurų – 8,7 proc. didesnis negu prieš metus. Atlyginimas į rankas augo sparčiau ir per metus padidėjo 8,9 procento.“

Be abejo, atlyginimai atskiruose šalies regionuose labai skiriasi. Šiandien ir ekonomistai pripažįsta, kad iš esmės Lietuvą galima suskirstyti į „Vilnių“ ir „kitus“.

Tiesa, jei tokių optimistinių rašinių autoriai paskaitytų internetų komentarus, jie sužinotų, kad „neturi žalio supratimo“, kas iš tikro vyksta šalies ekonomikoje. Atlyginimai jei kam ir kilo, tai vienu kitu euru. Daugumai jie nedidėję metų metus... O kai dar palyginamos kainos – kokios jos buvo prieš metus ir dabar...

Čia ir vėl pasireiškia amžina priešprieša tarp oficialiosios statistikos pateikiamų skaičių ir žmonių vertinimo, ar būtų kalbama apie kainas po euro įvedimo, ar atlyginimus ir pensijas. Piliečių vertinimai visada daug niūresni.

Kad, kalbant apie ekonomiką, Lietuva ir Vilnius – ne tas pats, rašė portalas delfi.lt. Čia perteiktos prof. Raimondo Kuodžio konferencijoje „Sėkmės Lietuva“ ir socialinis nuosmukis“ išsakytos įžvalgos apie ekonominės raidos prieštaravimus ir jų pasekmes valstybei. Jo nuomone, Lietuvoje ilgą laiką buvo pražiūrėta socialinės gerovės sritis. „Čia kalbama apie pajamų nelygybę, neteisėtumą, socialinio kapitalo būklę. Pagal šiuos dalykus atrodome pakankamai prastai“, – sakė jis.

R. Kuodis pabrėžė, kad Lietuvoje iš tiesų yra dvi ekonominės Lietuvos. „Šokiruojantys skaičiai: Vilnius su regionu sudaro per 40 proc. bendrojo vidaus produkto ir ta tendencija didėja. Šiame regione pajamų vidurkis pusantrą karto viršija šalies vidurkį. Išvertus į europinius skaičius, Vilniaus regionas jau viršija Europos Sąjungos vidurkį.

Turime antrąją Lietuvą – apskritis, kurios tris kartus atsilieka nuo Vilniaus. Man tai leidžia sakyti, kad turime dvi ekonomikas“, – paaiškino jis. „Vilniuje gera demografija reiškia gerą paklausą, kas lemia klesčiantį verslą, dėl to didėja našumas, didėja algos“, – sakė ekonomistas. Tuo metu kita Lietuva, R. Kuodžio aiškinimu, vis labiau panašėja į pensionatą, kur vyrauja pensininkai, iš

pašalpų gyvenantys žmonės.

„Ateitį turi ir Kaunas, Klaipėda, o dėl kitų – nebūčiau toks tikras. Judame link to, kad turėsime 2,5 gyvybingo miesto su nebloga ekonomika, o visa kita yra su dideliu klausuku“, – konferencijoje kalbėjo R. Kuodis.

Tuo metu žurnalistas Liudas Dapkus kritiškai įvertino skelbiamus lyg ir džiuginti turinčius skaičius apie vidutines algas. Portale lrytas.lt paskelbtame straipsnyje „Kita tiesa apie vidutines algas Lietuvoje“ jis sarkastiškai rašė: „Kas gali būti įdomiau smalsiam lietuviui, nei įkišti nosį į svetimą piniginę? O įkišus – pasibaisėti, kaip gerai gyvena visi aplinkiniai ir kiek mažai gauni tu pats!

(...) Ir išties: ką reiškia vidutinis darbo atlyginimas? Štai įmonėje dešimt darbuotojų, kurių daugelis turi tik pusę etato ir gauna po 400 eurų per mėnesį. Tuo metu įmonės vadovas ir savininkas pluša dieną naktį, o jo alga – pustrčio tūkstančio. Pagal šią metodiką išeina, kad vidutiniškai žmonės ten gauna po 590 eurų.

(...) Gal tiesiog reikėtų įsikalti į galvą, kad vidutiniais skaičiais grįstos prielaidos yra niekinės. O gal tik vidutiniškai niekinės? Vis dar per sunku suprasti? Tuomet – pavyzdys iš tautinio kulinarinio paveldo srities. Nenusiminkite, jei patys dažniausiai maitinatės bulvėmis, o kaimynas – mėsa. Pagal vidutiniškus mitybos įpročius abu valgotė cepelinus.“

2017 m. vasario 25 d. staiga mirė LLD Ščecino skyriaus narys,
ilgametis veikėjas **a. a. Jonas Vasiliauskas**
(gimęs 1940 m. Švenčionėliuose, Lietuvoje).
Dėl Jo mirties žmoną, sūnus bei artimuosius užjaučia

Lenkijos lietuvių draugijos Ščecino skyriaus nariai